

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona
 Három évre ..... 72 korona
 VIDEKEN:
 Egy évre ..... 28 korona
 Három évre ..... 84 korona
 HIRDETÉS:
 Első sorban 1000
 Második sorban 800
 Harmadik sorban 600
 Negyedik sorban 400
 Ötödik sorban 300
 Hatodik sorban 200
 Hetedik sorban 150
 Nyolcadik sorban 100

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyetemi
 vasútiak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 102.
 KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József tércsög-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 101

Arad, 1909

VELEJÖVŐ SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF

Kedd, január 5

Mai számunk főbb közleményei:

- Vészrók: Verőfény a romokon.
- Létez-e válság?
- A déliolaszországi pusztulás.
- Cyanus bizonyítványok.
- Az első fellépésem.
- Szatócüzlet — lopott árukból.
- Bál előtt.
- A csunya ember tragikumai.
- Rablógyilkosság a székesfehérvári postán.
- Dietrich Albert dandárparancsnok.
- Katonai lázadások.
- Szerbia megfenyítése.
- Thrkaságok.
- Téma: Az első kabaret. Irta: Adorján László.

Verőfény a romokon.

Arad, január 4.

Annak a rettenetes, a legmerészebb képzeleten is túljáró emberpusztításnak a tömeg-katasztrófának, amely Dél-Olaszország egyik leggyönyörűbb vidékéből temetőt és porhalmait változtatott, van egy mozzanata, egy verőfényes oldala, amelyért szinte irigyelni lehetne azokat, akik a romok körül, a kétszáz ezer halott fölött jajveszékelnék. Olyan valamiért, amely a legszomorúbb pillanatokban is vigasztaló érzést, jóleső ön-udatot tud a lelkekbe ünteni.

Két ember: az olasz király és felesége a rémes katasztrófa első hírére vonatra ült s nem törődve azzal, hogy minden pillanat újra megismételheti a természet borzalmas erejének megnyilatkozását, benyit az inség és minden emberi nyomoruság lakásába s lelkes szavakkal, adományokkal, vigasztalással igyekeznek legalább valamit enyhíteni a leírhatatlan

csapáson. Királyi kötelesség ez, úgy véli mindenki. Minden uralkodó, minden köztársasági elnök megjelenik ilyen alkalomkor, megjelenik akkor is, ha veszedelem fenyegeti, mert ezzel tartozik annak a tiszteletnek, melylyel egy népnek uralkodójára kell föltékelni. De nem királyi kötelesség a köny, a szív őszinte és túláradó érzése. Ez olvasva az olasz királyi párról szóló híreket, lehetetlen tisztelet és megindulás nélkül gondolni az új Olaszország harmadik uralkodójára. Amikor trónra került, mindenfelé gonyolódott rajta, hogy milyen apró emberke, de már uralkodása első néhány esztendejében megnőtt mindenki szemében. Aki négy-öt esztendői időközben utazta be Olaszországot, csodálatos változást talált. Szinte szemmeláthatóan lettek különbek a viszonyok, tisztább és energikusabb a közigazgatás, keményebb és jelentőségteletesebb a hadsereg és hatalmasabb egész Olaszország.

A nemzeti uralkodó egészen egybeforrott népével s teljesen olaszérsévé vált Heléna királyné is. A híres szépségű fejedelmi asszony éjszakákra át virrasztva járja be a ország tereit s érezve, hogy a pusztuláshoz és siralomhoz nem illő a királynői psélet, szerény polgári ruhába öltözik s úgy sir a sírókkal és vigasztalja a szenvedőket. Ott van, mikor a romok közül kikaparják a holttesteket, támogatja a még élő sebesülteket a kórházba jöhoz kíséri őket, az éhezőknek kegyeret osztat ki, örködik a gyermekeken; — királynéja, igazi anyja népének. És ezekből a cselekedetekből, ezekből a könyekből születik a nép szeretete, születnek a legendák. Mint ahogy egész Magyarország érezte,

hogy sok nehéz és szomorú pillanatban van valaki, aki reánk is gondol, vélünk is törődik. Mert a királynék, az asszonyok jószágának halásabban hódol mindenki s az ország legtávolabb vidékén is szinte személy szerint érzik a szeretetet, amely szívéből kiárad. Mert a nyomor, az énség, a pusztulás enyhítésére fontosabb és első pillanatban hasznosabb a pénz és az élelmiszerek adományozása, de teljesség a részvétet csak az ilyen igazi szeretet teszi, amely mintegy a jószág palástját borítja az egész szenvedő sokadalomra.

És idegen születésű, de férje népével érező királynői párja oldalán ott áll a király. A kis emberke. Akit azonban tisztelni kell. Örökké emlékeztetése maradt a szavak, melyeket a Vezuv legutóbbi borzalmas kitörése alkalmával egy templomi zászlós, egyházi dalokat éneklő processzióknak mondott:

— Nem énekelni és imádkozni kell most, de dolgozni és megmenteni, amit lehet.

S most is, mielőtt a gyász és jajveszékélés földjére utazott, egy képviselőt, ki hosszabb beszéddel akarta üdvözölni, ezzel hallgattatott el:

— Az ilyen ostobaságokra most nincs idő.

Ez a két kiszakított mondás jellemzi Viktor Enánuel. Uralkodó, de elsősorban ember. Semmi hajlandóság, se tehetése a híres uralkodói pózokhoz, nem excellál se felköszöntőkben, se szóloigék teremtésében, de emberileg gondolkodik és érez, nem uralkodói kötelességet végez, de segíteni akar honfitársain, olasz testvéreim s még éjjel is, mikor vak sötétség borul

Az első kabaret.

Es a szó „kabaret” tulajdonképpen már olyan régi, mint amilyen régi szó a korcsma, mert amióta korcsmák vannak, mindig akadnak emberek is, kik unalmuk elűzésére énekeltek és játszottak. De, amit mi manapság „kabaret” elnevezés alatt értünk, csak 1881. november 18-ika óta áll fent, mikor is Rodophe Sails, festőművész, a Boulevard Rochechouart 84-ik szám alatt megnyitotta az ő híres „Chat Noir” kabaretjét. Festők, költők, zeneszerzők elhagyták régi lészküket, a Quartier Latin és cók-mókjaikkal felkeresték a szent helyet — a Montmartret! Sails büszkén hirdette: ha Páris a világ feje, akkor a Montmartre az gyvelő benne!

És tényleg, rövid időn belül egész Párisban elterjedt az első kabaret híre. Megelovanedtek Murger regényének alakjai és a bohémeket Emile Goudeau tartotta össze, aki a péntek estéll összejöveteleket rendezte. Mindenki, aki Sails korcsmáját felkereste, szívesen látott vendég volt, akár közreműködött, akár pedig csak mint hallgató vett ott részt. A kabaret gyors

népszerűségét növelte az a heti folyóirat is, melyet „Le Chat Noir” címmel néhány kiváló író szerkesztett, melyet Riviere, Willatte, Caran d'Ache pompásabbnál-pompásabb karikatúrákkal láttak el.

De hát tulajdonképpen miben rejlett az a varázserő, amely „tout Paris” a kabaretbe vonzotta? Talán az a szokatlan tény, hogy Bruaut, a vezető minden belépő urat „mufé” (utálatos fickó), a nőket pedig „blottie” (pofácskám) megszólításokkal titulálta? Or nem! Az újdonság ingere abban rejlett a közönségre, hogy itt színről-színre láthatta azokat a művészeket, kiknek műveit színpadokon, hangversenytermekben, művészeti kiállításokon csodálhatta. Az igazi költőt, festőt, zeneszerzőt — a maga eredeti műveitében, — amint festőelőrel mulat és genijével másokat is mulatja!

Amiket a Chat Noirban előadtak, azok természetesen csupa telivér párisi dolgok voltak, hatásukban tehát a mi lelkületünktől igen távol esnek, hanem a bensűlőtt párisira gyújtó hatással bírtak. Aristide Bruaut „La Requête” című verse, mely egy apachenak utolsó búcsuja, megragadó ugyan, de reánk mélyebb benyomást nem tesz, mivel fájdalomát nem tudjuk

megérteni. Emellett bizonyult az is, hogy mikor 1902-ben Yvette Guilbert Berlinben vendégszempelt és leghíresebb számát, „Montmartre en Ballade” előadta, egyetlen kéz sem tapsolt. A művésznő érezte, hogy a gall-esprít Berlinben nem gyújt úgy, mint odahaza Párisban. Ugyan-az a sors érte Marcel Legayt is, a Montmartre Tyrtasusát, ki szokva volt ahhoz, hogy gyönyörű hangjával a közönséget magával ragadja.

Miként Párisban, a Szajna partján, úgy Berlinben a Spree mellett — az oiastr számszámú Dalbelli korcsmájában — alakult meg az első berlini kabaret. Esti írók, festők, zeneszerzők és színészek alapították. Max Tilke festőművész, „Der hungrige Pegasus” elnevezéssel kabaretet létesít, de mely nevéhez méltóan — az éhes postáknak — nem tudott elegendő tápanyagot adni és a szegény, éhes Pegasus — sbrak hiányában — kimúlt éhínségben. Egy kis intervallum következett a Pegasus kirulása után. A berlini posták fázta a kabarettól. Vegre is Georg Dávid Schulz rászánta marját és a Theater des Westens piacájában „Zum siebenten Himmel” elnevezéssel kabaretet nyitott. Ugy látszik Dávid Schulz az

a romba omlott partokra s csak a hajók fényzőrói világítják meg a tájat, még akkor is katonái között járál és keresi az élőket, még megmenthetőket. Hiszen könnyű azt elmondani, hogy a halottakon és a pusztuláson többé nem segíthet a király, hogy biába kutatja fel mind a kétszázezer holttestet, az életét egyetlen egynek se adhatja vissza, egyetlen fűszálat nem változtathat többé viruló zöldre, de a nép, a lesújtott és porba temetett nép mégis úgy érzi, hogy van abban valami nagy és vigasztaló, ha az ország legelső hatalma a gyász óráiban vele van és őszintén vele érez. Ilyen alkalmak és ilyen részvét nem azt a távolságot mutatják, amely a nép és királya között van, hanem azt a közelséget, amely egy organizmussá fejleszti őket, mely a veszedelem idejében vigaszt és a jövőbe vetett hitet ad, békében pedig önértetet, bátorságot és büszkeséget teremt. Így forr össze egy állam nemzeti dinasztiájával.

Nagy Sándor beszámolója. A nagylaki körület népszerű követe, Nagy Sándor dr. aradi ügyvéd néhány héttel ezelőtt megkezdett beszámoló körutját tegnap folytatta és Csanádpalotán hosszabb beszédet mondott, amelyben az aktuális politikai kérdéseket ölelte föl. A tartalmas beszéd a nagyszámu hallgatóságot magával ragadta és a választók lelkesedéssel nyilvánították törhetlen ragaszkodásukat, bizalmukat képviselőjük iránt. Az általános választójog hívének vallotta magát, de szükségesnek mondotta a pluralitást, mert a magyar faj szupremáciáját másképen nem lehet föntartani. Ha tőle függne a választójog sorsa, akkor ő a nőknek is megadná a szavazati jogot. — ugymond — az önálló bank híve és elfogadhatlannak jelentette ki a Wekerle-féle adóreformjavaslatot. Végül az annexióról szólott, amelyért ő nem lelkesül, mert azért egyetlen magyar embernek sincs oka lelkesedni. Az igazi függetlenségi érzelmű képviselő beszámoló beszéde után Csontos András pártelnök megköszönte a képviselő fáradozását és a választók bizalmáról biztosította. Este társasvacsora volt Nagy Sándor tiszteletére.

Lesz-e válság?

Minisztertanács.

Wekerle Bécsben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 4.

Kossuth Ferencnél — mint fővárosi tudósítónk jelenl — tegnap délelőtti tíz órakor minisztertanács volt, melyen a kabinet valamennyi tagja részt vett. A tanácsban Wekerle Sándor miniszterelnök elnökölt, a jegyzőkönyvet Márffy Albin államtitkár vezette. A formális tanácskozás két óra hosszat tartott, azután a miniszterek még egy óránál tovább festelen beszélgetést folytattak.

A minisztertanács anyagát a helyzet megbeszélése képezte. A tanácskozást azért kellett kivételesen vasárnap tartani, mert Wekerle miniszterelnök már ma akart Bécsben a királynak jelentést tenni és mert Apponyi Albert grófnak este sógornőjétetetésére el kellett utaznia.

A helyzet rosszabbodott.

A tanácskozás talán a legfontosabb, melyet a Wekerle kabinet fennállása óta folytatott. Rövid idővel karácsony előtt, Andrássy Gyula grófnak Bécsből való visszatérte előtt már volt egy minisztertanács a helyzet megbeszélésére, de akkor nem határoztak semmit, mert egyrészt Andrássy Gyula gróf beteg volt és nem jöhetett a tanácsba, másrészt a többi miniszterek között éles ellentétek merültek fel, melyek azóta még jobban kiélessedtek.

Neheztli a helyzetet Justh Gyula határozott állásfoglalása a bankkérdésben.

Az újévi üdvözlésekben különben is kitűnt, hogy a bankkérdésben áhidalhatatlan ellentét van Wekerle és a függetlenségi párt, de még Wekerle és Kossuth között is.

Roszábbodott a helyzet a katonai kérdésekben is, mihez az osztrák kormány magartása erősen hozzájárult.

A minisztertanács első sorban Darányi előterjesztésére a Romániával kötendő kereskedelmi szerződés feltételeit állapította meg és elintézte az u. n. folyóügyeket és csak azután tértek át a válság megbeszélésére.

Ellentét a kabinetben.

A tanácskozás során — mint egy fővárosi esti lap írja — kiderül, hogy éles ellentét van

a függetlenségi miniszterek és a 67 s-ök között a bankkérdésben.

Maga Kossuth is a bankközösséget csak akkor akarja fenntartani, ha teljes garanciát vannak, hogy 1917-ben minden további társasulás nélkül fel lehet állítani az önálló bankot és ennek berendezéséhez szonnal hozzá lehet fogni. Wekerle és Andrássy ellenben valami eldöntési formulába is belenyugodnának.

A katonai kérdésekben, ugyanezen írásszerint viszont Andrássy és Apponyi kerültek éles ellentétbe, amennyiben Apponyi sehogy sem tartja kielégítőnek, hogy egy zászlószalag ellenében adjuk be a derekunkat. Anélkül, hogy egymás között a felmerült ellentéteket kifejezetten tették volna, megbízták a miniszterelnököt, hogy menjen fel Bécsbe és igyekezék olyan módot és anyagot hozni a megegyezésre.

Kívánják, hogy az osztrák kabinet hagyja abba az agltációt a magyar kormány ellen; hogy a korona és közös kormány adjon utimátumot a bank- és katonai kérdésekben. A választási törvényekről szó sem esett. Wekerle még tegnap este akart Bécsbe menni, de onnan telefonon azt az értesítést kapta, hogy őfelsége csak kedden fogadhatja. Esért csak ma este utazik Bécsbe, ahol a király kedden délelőtti fogja fogadni.

Van olyan verzió is, amely lehetőséget tartja, hogy Wekerle beadja a kabinet lemondását és holnap Bécsből azt a hírt kapjuk, hogy a lappangó válság helyébe nyílt válság lép.

A létszámemelés.

Késő este táviratozzák a következőket:

Az eddigi jelentésekkel szemben a „Pester Lloyd“ holnapi száma illetékes helyen szerzett információ alapján ezeket jelenti:

A miniszterelnök utazásának tulajdonképeni célja, hogy az uralkodóház egyes tagjainál az újév alkalmával tisztelegjen. Ami a katonai kérdéseket illeti, úgy a miniszterelnök ebben az ügyben tárgyalásokat folytatni nem fog. Nincs kizárva, hogy beszélni fog Schönauich hadügyminiszterrel, de formális tanácskozás most nem lesz. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter a képviselőház első ülésén, január 18-án be fogja nyújtani

alapításban szerencsésebb kezű volt. Ő maga írta a koplékat, maga szerkesztette meg, maga rajzolta a címképeket is.

A berlini — egyáltalán a német kabaret jellege a szentimentalizmus. Hiszen természetes is, hogy sör mellett pajzán dolgokat nem igen szeret halgatni a — német Bürger! ki, ha itt-ott el is hangzik egy pajzán szöveg — az úgy be van burkolva a szentimentalizmus köpenyébe, hogy a jámbor hallgató inkább sir, mint nevet!

A bécsi kabaret — miután önálló osztrák művészetet nem ismerünk — csak önálló osztrák politikát — folytatója a berlininek, természetesen megspékelve egy jó adag „wiener Gemüthlichkeitel!“

Érkeztem tehát oda, hogy most már a magyar kabaretről is mondjak valamit.

Minden művészi áramlat, mely külföldön keletkezik, hozzánk csak akkor jut el, mikor már odakint szünőfélben van. A kabaret Magyarországon alig két esztendőse. Tehát még nagyon — fiatal. És az is fog maradni. Nem azért, mintha hivatott képviselői nem volnának, hanem már a meglendülésnél elvettette a helyes irányt. A magyar kabaret eredendő hi-

bája, hogy a hivatottak közül csak kevesen ölelték fel ezt a művészi ágat. Mi okból — azt nem kutatom. Lehet, kicsinyítették, lehet, nem érezték reá hajlandóságot. De annál tömegesebben leplek el az új teretűmet az — avatatlannak. Rövid múltól év alatt valamennyi kávéházban működő nivótlan zengeráj átvedlett és felvette a hangzatosabb kabaret-nevet. Az a kis csoport, mely az igazi kabaret megteremtésén fáradozott, — szomorúan tapasztalta, hogy rövid idő alatt így a kabaretek el kell vérezniük!

Mindennek dacára egynéhány olyan kiváló kabaret előadó került felszínre, amilyenekkel sem a francia, sem pedig a német kabaret nem dicsekedhetik. — Medgyasszay Vilma előadásban, gracióztatásban jóval túlszárnyalja Mella M. sőt, báran Yvette Guilbert mellé lehet állítani. Most, mint a Nemzeti Színház tagja, őt is elvesztette a kabaret. Igaz ugyan, hogy egyéniége nem hajlik a vidámabb természetű dolgok felé, hanem apróbb tragédiák előadásában pártatlanul áll. — De a sors gondoskodott a magyar kabaretszámára olyan művésznőről is — László Rézi személyében — ki a vidám, pirkos számok előadásában valóban excellál. — Bármelyik külföldi kabaret büszke lehetne az ő művészetére. — Ha még

megemlítem Nyáray Antalt — a kabaret koronázatlan királyát és Ferenecy Károlyt — sajnó szívvel bár, de lezárhatom a listát. — Irókban azonban nem szűkölködik a magyar kabaret. Heltal Jenővel kell megkezdennem a névsort, kinek ilyen szánerű írásai vetekednek, sőt azok tekintetben felülmúlják a francia és német kabaret termékeit. Utána egész sor fiatal poéta köve kesik, kik mind sikerrel ütötték meg a pajzán, vagy komoly hangot. Siép Ernő, Gábor Andor, Kemény Simon és még mások sok szép sikerre tekinthetnek vissza a magyar kabaret rövid élete alatt. Mint szerkesztő ezen a téren Heidelberg (Hétjny!) Albert vezet, — egynémelyik szonója országos nevet szerzett az immár igazán népszerű — Heidnek! De Szarmay Albert is sok sikernek osztrájlírásze. Zerkovitz Béla, Waldner István dr. is írogatnak még, bár szerzeményeik zenei kifejezésükben inkább a varieté felé hajlanak. A legnagyobb sikert azonban a magyar kabaret terén Nagy Eadre tudja felmutatni, ki mint előadó, mint konferenciér, mint író és mint rajzoló egy csapásra hódította meg Budapest közönségét. Természetesen utána gomba módra termettek a — konferenciérek. — Valamennyi ferde sarku, hosszú hajú kécs existencia konferenciérnak

ni az ujoncjavaslatot, mely 1909-re a jelenlegi létszám megajánlását fogja kérni. A felemelt létszám kérdése csak az új véderőjavaslat benyújtásánál lesz aktuális. Hogy az új véderőjavaslatot, mely kapcsolatban lesz a két éves szolgálati idővel, mikor nyújtják be, még nincs meghatározva, de a benyújtás, tekintettel az ügy sürgősségére, mindenesetre már a legközelebb várható. A miniszterelnök Aerenthal külügyminisztert is fel fogja keresni, hogy a külügyi helyzetről tájékoztassa magát. Hir szerint a tárgyalások a portával az utóbbi napokban igen kedvező fordulatot vettek.

Ami a bankkérdést illeti, ugy leghatározottabban állítható, hogy Wekerle bár beszélgetéseket fog folytatni az osztrák miniszterekkel és talán a bankvezetőséggel is, rendszeres tárgyalások ebben az ügyben csak akkor veszik kezdetüket, ha Kossuth kereskedelmi miniszter ágyát elhagyja és a tanácskozásokon személyesen vehet részt.

Návay Lajos a Ne Temeréről. Makóról táviratozza tudósítónk: Csanádmegye törvényhatósági bizottsága mai közgyűlésén tárgyalta Debrecen városának a Ne Temere ügyében hozzántéztet átiratát. Návay Lajos, a képviselőház alelnöke, hosszabb beszédet mondott ez alkalommal. A Ne Temere kezdetű bulla kibocsátása — ugymond — a pápa joga, melyről kritikát gyakorolni nem lehet. Csak arról lehet szó, hogy ez a kibocsátás a mi viszonyaink között milyen következményekkel járhat. A bulla reverzálisához köti a nem katolikus lelkes előtt kötött vegyes házasság érvényét. Szóló ezt lehetetlennek tartja és lehetetlennek tartja azt is, hogy a magyar kormánynak, a magyar püspöki karnak és a magyar külképviseletnek kellő nyomtatékkal kifejezett akarata eredményre ne vezetne ebben az ügyben. Indítványozza, kérjék meg a kormányt, hogy minden befolyásával hasson oda, hogy illetékes helyen tisztelettel világosítsák fel a pápát, hogy a bulla fentar-

vallja magát és faragatlan, sőt néha trágár ki-
szólással, csömörletes szózatokkal csak alet-
telik a magyar kabaret kímülését.

Hanns Heine Ewers beszél, hogy egy le-
ben megfigyelték őt egy francia festő — B. r
linben. Egyik estéjüket egy kabaretben tötöt-
ték el, mely est a hangzatos neve: viselte:
„Kabaret sur bucklehen Anna.“ — A francia
festő figyelmesen vizsgálta a publikumot, de
még jobban az előadót. — Egyszer csak
szekkel a szavakkal fordult Ewershez:

— És est Németországban kabaretnek ne-
vezik?

Ewers fejbubájig elvörösödött és érezte,
hogy mentségére mit sem hozhat fel az előtt
a festő előtt, aki Salissal, Monoyával, Xaroffal
együtt működött a Chat Noirban.

— De mindes még hagyján volna — fe-
jeste be Ewers elbeszélését — hanem annak a
kiálhatatlan embernek a láttán, ki konferen-
ciernek vallotta magát és folytonosan azt han-
gostatta, hogy ő újságíró és bohém — már pe-
dig minden bohém csakis kabaretben érvénye-
sülhet: elfogott a düh és eszembe jutottak Ho-
rácius halhatatlan szavai: — „Odi profanum
vulgus!“

... Körülbelül ez áll a gomba módra te-
nyező magyar konferencierekre is!

Aderján László.

tása káros hatással van az országra. Azért szólalt fel, mert nem akarja, hogy az ügy fölött való napirendreté-és kleri-
kális szinben tüntesse fel Csanádmegyét. Návay beszédét a közgyűlés lelkes éljen-
zéssel fogadta és Dózsa Lajos dr. kórházi igazgató indítványára elhatározta, hogy megörökített arképét és másolatban szét-
osztatja a tagok között. A közgyűlésen Justh Gyula is jelen volt.

A délolaszországi pusztulás.

A küzdelmes mentőakció.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 4.

Amilyen szomorú és lesújtó a délolaszországi katasztrófa, olyan impozáns a megnyilatkozása annak a hatalmas mentőakciónak, melyet elsősorban a gyászba borult ország, de vele együtt az egész művelt világ indított a sebesültek megmentése, a földönfutókká lett ezrek felségítése érdekében. Elén az olasz királyi párral és a kormánnyal, az egész olasz nép bámulatos erőfeszítéssel dolgozik a pusztasággá lett vidék megmentésén és ebben a munkájában, bár nehéz akadályok állják útját, már is hatalmas eredményt mutat fel.

A szerencsélenség újabb részleteiről és a mentőakciónál alább következnek távirataink. Ezek egyike mutatja, hogy az Oszországban tartózkodó magyarok — a Hódossy és a Tassy-család tagjai — közül Hódossyék megmenekültek, Tassyékról ellenben még nincs hír.

A sebesültek kimentése.

Palermóból jelentik: A messzinai orosz konzulátuson, csak a konzul neje maradt életben, akit súlyosan sebesült állapotban vittek Siracusába. A Volta hajón egyhónapos gyermeket ápolnak, akit a romok alól halott anyja karjaiból emeltek ki. Azt hiszik, hogy az Egyesült-Államok konzulja nejevel együtt szintén az áldozatok között van. Palermóból nagymennyiségű élelmicikkeket szállítottak Messzinába, ahol ez idő szerint 10.000 katona dolgozik. Messzinában az elmúlt éjjel újabb földlökéseket éreztek, amelyek egyike igen heves volt. Minthogy Reggióból és Messzinából sok sebesült jön Palermóba, közülük 250-et Cefaluba küldtek, ahol a püspök 300 kórágymat készítettet elő. Motta San Giovanni, Lazaro közelében szintén teljesen elpusztult. 110 ember pusztult el. Igen sokan megsebesültek.

Rómából jelentik: A romok közül még mindig hallani a sebesültek jajkiáltásait. Tegnep az olasz hajók 13070 sebesültet, az angolok 1790-et, a németek 900-at, az oroszok 800-at szállítottak Rómába. Borzasztó sorsuk van azoknak, akiket bár élnek, mégsem lehet megmenteni. Több szerencsétlentől még az élelmiszert is meg kellett tagadni, nehogy meghosszabbítsák szenvedésüket.

Marc a rablókkal.

Rómából táviratozzák: A lapok rémes részleteket közölnek a rablók garázdálkodásáról. A romokat csapatokban szállják meg a rablók és a sebesülteket kivégzik, csaknogy pénzhez jussanak. Tegnep tíz rablót lőttek agyon. Az orosz matrózok is kivégeztek több rablót. Messina 26

órídig teljesen a rablók hatalmában volt; mikor elfogták őket, fatalista nyugalommal adták meg magukat. Reggióban valószínű harcok folynak a fosztogatók és a katonaság között és a harcokban igen sok katona esett el.

Megmenekült érsek.

Rómából táviratozzák: A messzinai érsek így beszélt el szerencsés menekülését:

— Épen a kápolnában imádkoztam, mikor egyszerre hatalmas földlökést éreztem. Menekülni próbáltam, de a kijárás mindenütt el volt zárva. Ekkor térdre borultam az üdvözítő előtt és imádkoztam. Ebben a helyzetben maradtam órák hosszat, várva a halált. Elmúlt az éjszaka is; másnap próbáltam kimeenni, de ekkor sem sikerült. Harmadnap megmentettek.

A mentők, kik az érseket a kápolnából kiszabadították, elmondották, hogy őt teljes díszben, térdre borulva találták az oltár előtt. Mikor azt mondta, hogy ő az érsek, el sem akarták hinni, és azt hitték, hogy örültel van dolguk.

A királyi pár utja.

Rómából jelentik: Orlandó igazságügyminiszter tegnap reggel Gaetából Giolitti igazságügyminiszter a következő táviratot intézte: Heléna királynő ma reggel ismét az általa a Regina Elena nevű hajón létesített kórházba ment, ahol 200 sebesült nő és gyermek van ápolás alatt. A király egy torpedóuzó fedélzetén a Reggiótól 12 kilométernyire délre fekvő Pellaróba ment, amelyet előbb földrengés rázott meg, majd az ár a földdel tett egyenlővé. Itt a király a francia hajórajhoz tartozó hajóval találkozott. Megtekintette az elpusztult területeket és vigasztalta, bátorította a túlélőket. A király, aki személyesen ügyelt fel az egészségügyi és elszállítás szolgálatra és a sebesültek ápolására, itt találkozott a Brindisiből Reggióba tartó segélyosztálylyal, amelyben francia katonai orvosok voltak és azután a torpedóuzó fedélzetén Melitóig ment, amelyet a katasztrófa, habár kisebb mértékben, szintén sújtott.

Gaetából táviratozzák: A királyi pár partraszállott és Rómába utazott.

A segélyakció.

Bécsből jelentik: A bécsi önkéntes mentőegyesület segélyexpedíciója nagymennyiségű élelmiszerral és három konyhakocsival Charas dr. körorvos vezetésével a szicíliai katasztrófa területére ment.

Belgrádból jelentik: A szerb skuptina ülésén Zujovics (ifjú-radikális) javaslatára a szicíliai katasztrófa károsultjai javára állami pénzekből 60.000 dinárt szavaztak meg és ezután a skuptina ülését a szerb ünnepekre való tekintettel január 16-ig elnapolták.

Rómából táviratozzák: A központi segélybizottság este a konzulnál gyűlést tartott, amelyen Giolitti miniszterelnök a kormány tevékenységéről számolt be, amely azonnal a katasztrófa hírére minden szükséges intézkedést megtett. Csodálkozás szökött a király, a királyné, az anyakirály és a hercegek önmegtartóztatásáról és utána a külföldi államok nagy részvételére. Ezután a központi bizottságnak a kormánybizottsággal való együttes munkáját illetően állapodtak meg, hogy a segélynyújtó szervezése egységesebb, gyorsabb és hatékonyabb munkálkodást tegyen lehetővé.

Triesztből jelentik: Az osztrák Lloyd vezérigazgatósága a trieszti olasz főkonzul rendelkezésére bocsátotta a tömeges szállításokra berendezett Imperator és Mária Valéria hajókat, amelyeket azonnal jókarba helyeztek és szükséges segély- és élelmiszerekkel ellátva, holnap indítanak a dél-olaszországi katasztrófa színhelyére.

Az olasz miniszterelnök nyilatkozata.

Turinből táviratozzák: Giolitti miniszterelnök a Stampa levelezőjével folytatott beszélgetésében azon reményének adott kifejezést, hogy a károsultak javára indított segélyakció teljesen eléri célját. Kéthárom nap alatt a kormány 4 nagy kereskedelmi hajót állított szolgálatba a menekültek szállítására. A kormány intézkedéseinek elbírálására szem előtt kell tartani, hogy a kormány későn értesült a katasztrófáról és az elpusztult területen nehéz volt a szükséges berendezkedések előállítása. Ily nagyarányú katasztrófára sohasem lehetett az ország elkészülve s így a segélynyújtást teljesen előről kellett szervezni, ami elég gyorsan történt. A miniszterelnök kijelentette, hogy Orlando igazságügyminiszter értesülései szerint a sziget lakosságának fele vesztette életét. Az eddig megtalált holttestek száma 80.000. Igen nagy a veszély, hogy a tetemek rohadása következtében járványos betegség jelentkezik. Messzinában három kilométer kerületű területen ezer és ezer holttest fekszik. Ennek megakadályozására megfelelő intézkedéseket kell tenni, mire nézve a közegészségügyi osztály javaslatait várja. Minden esetre biztos, hogy a messinai romokhoz 6 hónap előtt nem lehet nyulni. A kamarát haladéktalanul egybenívják, hogy a sújtott területek lakosainak segélyezésére törvényt hozassék. E törvényjavaslat különösen a lakosságnak adandó pénzhitelre vonatkoznék. Emiatt az olasz adófizetőknek nem kell aggódniok, mert az államnak 36 milliónyi feleslege van, amely összegből 30 milliót fognak a segélyakcióhoz igénybevenni. Giolitti ezután csodálatos adózott az ország nagy áldozatkészségének és a mentők önmegtartóztatásának és kijelentette, hogy épen veszély idején tűnik ki a népek nagysága.

Messzina sorsa.

Milanóból táviratozzák: A „Secolo“ azon jelentése, hogy Messzinát ágyúkkal fogják összelövetni, teljesen alaptalan.

Magdeburgból jelentik: A római minisztertanács elhatározta Messzina újjáépítését. A várost nagyszabású töltéssel akarják megvédelmezni a tenger árja ellen. Az újjáépítés költségeit 50 millió lírára kontemplálják.

Berlinből jelentik: A Tageblattnak táviratozzák Rómából: A messzinai polgári és katonai hatóságok fejei tanácskozást tartottak, amelyen az angol és orosz hajóraj parancsnokai is résztvettek. Azon tanácskoztak, hogy mi történjék Messzinával. A romok eltakarításának eddig követett módja nem volt gyakorlatias. A házak, hol a mentők dolgoznak, gyakran beomlanak és maguk alá temetik a mentőket.

A magyarok sorsa.

Rómából táviratozzák: Hódossy Imre, a budapesti ügyvédi kamara tiszteletbeli elnöke, aki a földrengés idején a Messzina melletti Taorminában tartózkodott, a kísere-

tében lévő családtagokkal együtt ma Rómába érkezett.

Tassy koronaügyész-helyettesről és fiáról ellenben még semmi hír nem érkezett. Nem lehet tudni, mi lett a sorsuk. A koronaügyész-helyettes fia, az orvos és felesége meg a veje péntek este Olaszországba utaztak, mindeztideig azonban nem adtak semmi hírt.

A szomorú vasárnap.

Rómából jelentik január 3-iki kelettel: Ma délelőtt az összes templomokban gyászistentiszteletek voltak a katasztrófa áldozatainak emlékeztetére. Különösen a Szent-Péter templomban volt az istentisztelet alkalmával óriási közönség. Itt Mnsr. Capetelli, a konstantinápolyi patriarcha mondott misét. Az oltár gyászdiszt öltött. A bazilika közepén számos gyertya fényével katasfalk állott.

A katasztrófa által sújtottak felszegélyezésére az összes templomokban, utcákon, tereken gyűjtéseket indítottak. A polgárságot feketeszínű falragaszokon szólítják fel az adakozásra.

Az első fellépésem.

1. Rontey Boriska.
2. Novák Irén.
3. Ujházy Ede.
4. Beregi Sándor.

Egy fővárosi lap körkérdezt intézett az ország jeles színészeihez első fellépésükről. A nagy betűtengerből a következő, Aradot most érdeklő színésznők és színészek visszaemlékezéseit halásztuk ki:

Első fellépésem! Édes istenem, hisz ennek poézisét, fenségességét úgy őriztem eddig szívemben, mint a serdülő leányka szerelmének első megnyilatkozását, az első édes csók mámorát.

A színiképezdebből kikerülve, a népszínházi kórus kebeléből Komjáthy János igazgató ragadott ki és Pápára vitt — primadonnának. A társulatnál a primadonna beteg lett és mikor Pápára megérkeztem, az a rettenetes hír fogadott, hogy rögtön menjek a színházhoz, utruhában rögtön tartsak próbát, mert másnap már a „Citerás“ operettben Rosettát kell énekelnem.

Már a megérkezésem végzetes volt. Nagy politikai esemény színhelye volt aznap Pápa. Ha jól tudom, Tisza Kálmán tartott ott beszédet, a szállodák szobái le voltak foglalva és én rengeteg skatulyáimmal az étterembe vonultam, a hol a garnizon tisztjei voltak. Vértóros lett az orcám szégyenemben, a tiszt urak pedig zavaromon jól mulattak. Mint hajléktalan s'ettem a színházhoz. Másnap volt az előadás. Zenfolt ház. Szédültem, körülöttem forgott a világ. Az öltözőben édes jó anyám adta rám a spanyol kosztümöt. Az ügyelő már nógatott, hogy következik a jelenésem. Egyszerre felsikoltok:

— Jaj, a derekam!

Az édes anyám összerézzen:

— Mi bajod az istenért?

— A derekam! A derekam! — kiáltom én egyre hangosabban.

— Hamar vizet! Víz! Víz!

Az ügyelő, az öltöztető, egynehány bémészködő kóristáné futnak-szaladnak és elérkül egy kancsó, négy öt pohár víz — locsolgatnak, öntöznek, csak úgy csurog rólam a víz.

— A derekam! A derekam! — kiáltom én kétségbeesetten.

Komjáthy berohan az öltözőbe.

— Mi az?

— A derekam!

— Mi van a derekával!

— Otthon maradt a derekam?

Már már örülnék tartottak. Végre szóhoz kerültem: A spanyolka a kosztüm derekja maradt otthon a szállodában.

Szegény édes anyám elrohant a közel szülődéba, lihegve hozta a derekat. Már a végező elhangzott, begombolatlanul rohantam a színpadra, nekiperdültem, a hirneves spanyol táncba fogtam. Táncoltam, forogtam és a közönség tapsviharral honorálta az őrjöngő táncot. Győztem? A felizgatott kedély fokozta a vakmerőséget és én első dicsőségemet az első fellépésemmel aravam.

Rontay Boriska.

Tizenhét éves koromban Nagyváradon a „Lemondás“ Tekláját játszottam. Délelőtt érkezünk meg édes anyámmal a színház udvarán ácsorgó embernek adtam át a csomagjaink feladásáról szóló bevényt és 20 forintot azzal az utasítással, hogy váltsa ki a holmiakat és szállítsa a lakásunkra. De mihamar kiszült, hogy az én megbízottam a pénzzel megszökött. Nem elég volt a sok lótas futás, csakély pénzből még újra le kellett fizetnem a vasúti fuvarbért és ekkor is csak Gál Gyula különböző igazolásai és közbenjárása után jutottam podgyászaimhoz.

Jött az est, a kiállott podgyászigalmak, a tréma erőt vettek rajtam. Nagy lámpalázam volt. Virág, sok-sok taps és másnap „remek“ kritikák, nagy jövő jóslása teszik nekem kedvessé a visszaemlékezést ezen boldog, izgalmas napom és estéremre.

Novák Irén.

Ezernyolcszázhatvanegyben a veszprémi „Nap“ hoz címzett vendégfogadóban léptem életemben először színpadra. Szigeti Imre volt a direktorom. Gázsím nem volt. V. Lászlóban a várnagy szerepét játszottam. Előadás után bejött hozzám a direktorom és így szólt:

— Mától fogva tizenhat pengő forint fizetést kap.

Ez volt életem egyik legboldogabb estéje. De hogy fizetéses színészzé lettem, ezt nemcsak annak köszönhetem, hogy jól játszottam a szerepemet, hanem annak is, hogy az egész Bánk bánt könyv nélkül tudtam. Második szerepem a „Férj az ajtó előtt“ című operettben a kéményseprő volt, amelyet olaszul játszottam s talán innen van, hogy az olasz színművészeket olyan nagyon megszerettem. Harmadik szerepemben táncolnom kellett, Borzasztó fáradságomba került a dolog. Mondotta is Szigeti József, miközben háromszor is eljáratta velem a farsztó táncot, hogy:

— Majd elküldöm én ezt a fiút a színészettől.

De nem tette, sőt hála Istennek, itt vagyok ma is a színi pályán és most már alig hiszem, hogy más mesterséget keressek magamnak.

Ujházy Ede.

Anno 1902. december 14 én vasárnap vizgáztam a Várban „Ahoi unatkoznak“ ban, hétfőn már lakást béreltem Pozsonyban, szerdán a „Stomfai család“ Barnabásának mondókáit tanulgattam és esütörtökön felléptem. Pozsonyban annak idején lázas hangulat uralkodott, nem az én jöttöm, hanem a Duna áradása okozta. Próbáról, tanulásról alig eshetett szó, ámbar az előadás gróf Festetics Andorné vendégfelleptével volt egybekötve. Valamennyien „öznvív előtt“ állapotban éreztük magunkat. A várban elhangzó három ágyulövésnek kellett jelenteni, hogy jön az árvíz! Csütörtök este már két lövés elhangzott. Primadonna, szubrett, kóristán: mind a harmadik lövést várta. Magam is többet törődtem a Dunával, mint a szerepemmel. Csak akkor vettem észre furcsa helyzetemet, amikor a második felvonásban, nyílt színen tapsal ért véget a jelenetem. Siettem kifelé. A kulisszák mögött egy kórista a nyakamba borult: „Ne félj semmit, az egyik gyereket már megmentettem! Megyek a másikkért!“

Az én barátom ugyanis összetévesztett valamelyik kollégámmal. Így történt, hogy egyazon este avattak föl szerelmes színésznek és — családapának.

Beregi Sándor.

A csunya ember tragikuma.

Elzúllott aradi kereskedőseged.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Nem cölünk az, hogy már a bevezető sorok elolvasása által az olvasó idegeit kellőleg vibráltassuk, de már itt előjárókép el kell mondanunk, hogy az élet ismét valami meghiúsított, valami groteszken végzeteset produkált. Egy harmincnégy éves, javakorában lévő férfit találtak ma a Hunyadi-utca 6. számú ház pincéjében holtan. Ennek az embernek a testén, amint a hivatalos orvosi és rendőri jelentés mondja: „a külérőszaknak semmi nyoma nem volt megállapítható.” Azonban azok, akik ismerték az élete folyását, megállapították, hogy ezt az embert évek hosszú sora óta, ugyszólván a születése pillanatától kezdve, rettentő hatalmas valami — gyilkolta. Óráról-órára, napról-napra és évről-évre a háta mögött leselkedett orvul s mikor emberföldönti erőlködéssel valami becsületes kenyérkeresethez jutott, akkor a szó sablonos értelmében veendő siker magaslatáról mélyebbre, egyre mélyebbre, végül az alkohol mocsarába taszította.

Petrikovits Lajost az arca rutsága, az ijesztő nézése kiközösítette az emberi társadalomból. Leszámolt mindennel s a züllesztés hűségese társával, a pálinkával kötött szoros barátságot. Tegnapi este részeg fővel lebotorkált az említett ház pincéjébe, ott rosszul lett és segítség nélkül megfulladt.

Egy tisztességes aradi családnak volt a gyermeke. Atyja egy aradi pénzügyésnél évtizedek óta van alkalmazva mint szolga. Az elhunyt, aki az utóbbi időben nagyborzást az édesapja támogatásából tudta csak életét tengetni, Aradon született s itt végezte elemi iskoláit is. A középiskola harmadik osztályából maradt ki. Csunya, visszataszító arca miatt iskolatársainak örökös céltáblája volt. Folyton gúnyolták, üldözték verték s a kedveszeti gyermek nem nyit a könyvekhez. Mikor az iskolából kimaradt, a Brunner féle játékkereskedésbe került tanulóknak. Három esztendőig volt a cégénél, fel is szabadult, de felszabadulása után azonnal elbocsátották a szolgálatból.

Nem lehetett használni. A vérdörzsönység nem salvesen áll szóba egy rut arcu kereskedővel. Az apja kérésére Éles Árpád fűszernagykereskedő vette ületébe. Itt is három évet töltött tanuló-sorban — de csak a raktárban foglalkoztatták. Itt is felszabadult, s a legjobb bizonyítványokat állította ki a főnöke a szorgalmáról, hűségéről és ügyességéről. Néhány hónapig mint segéd szolgált még a céget és dacára, hogy a szemel teljesen el voltak már gyengülve, besorozták katonának.

Az igazi kinszenvedések bősége itt hullott a világ rutjának a nyakába. Bajtársai sem bántak vele különben, mint játéktársai. Gyonyolták, nevettek rajta, s ő lett a szárad boldogja. Humánus gondolkodásu keplánnya csillagot varratott a hajtokájára, hogy attitűdi tekintélyével óvja meg az örökös zaklatástól. Az élet keserűségétől zaklatott ember azt hitte, hogy a korbács az ő kezébe került, s most végig verhet vele az ő hajszolóján. Mint állást a legbrutálisabb lett s emiatt került bajba.

A katonaságtól szabadulva, bizonyítványai alapján Budapesten kapott alkalmazást. Mikor azonban felutazott, hogy állását elfoglalja, a főnök asonnal felmondott neki, mert assal az ördögi arccal nem akarta az ületét elcsufítani.

Visszajött Aradra s ettől kezdve az ivásnak, a teljes züllesztésnek dobta oda magát. Sokszor annyira berugott, hogy apját magöléssel fenyegette. Ez elsavarta hásából a goromba és összehérhetően embert. Hegedűs Gyula illetékeskereskedőnél bolti szolgálati alkalmazták. Innen is kikopott. Hordár lett. Ezzel a vállalkozásával sem boldogult s mint napszámos keze — a pálinkára vált.

Tál volt elfogyott a munka, elfogyott a pénz is. Tegnapi este bekopogott atyjához s egy koronát kért tőle. Megkapta a pénzt, elment a Forray-utcában lévő Riszterer kocsnába, ahol tízenhárom pohár pálinkát ivott meg. Teljesen berugva távozott a helyiségből. A Hunyadi utca 6. számú házba tért be. Annak a pincéje volt a lakása. Lebotorkált a sötét lépcsőkön. Beleütközött valamibe, elbukott, a pálinka a földhöz szögezte s reggel a házbaiek halva találtak.

Vidéky Gusztáv ügyeletes rendőrszűzviselő és Hecht Adolf dr. rendőrorvos megjelentek a helyszínen s megállapították, hogy blütény nem forog fenn, külső erőszak nyomai nem láthatók. Kiszállították a holttestet a temető halottas házába.

A zsebében négy fillért és egy viasz gyertyát találtak.

Dietrich Albert — dandárparancsnok.

A 33. gyalogezred parancsnokának előléptetése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Rövid időn belül, mint jó forrásból értesülünk, Dietrich Albertet, az aradi 33. gyalogezred parancsnokát elszólítja Aradról az a kinevezés, amely őt valamely dandár élére állítja. Rövid idő kérdése csak és Dietrich megszűnik az aradi ezred parancsnoka lenni. Valószínű, hogy valamely hegyi dandár parancsnokává fogják kinevezni s az se lehetetlen, hogy egy bosznia—hercegovinai dandár élére kerül. Az aradi ezrednél utódja Gerhauser Zsigmond ezredes, aki ezelőtt az egri 60. majd pedig 43. gyalogezred kö-elékében szolgált Fehértemplomban. 1908. november óta áll az aradi 33. gyalogezred szolgálatában és Dietrichet ez idő óta állandóan helyettesíti.

Dietrichről, aki hetek óta van szabadságot állományban, már régebben beszéltek, hogy kinevezés előtt áll. Dietrich Albert ezredes a legképzettebb tiszték közé tartozik. Az 1904. év augusztus 16-án került az aradi ezred élére, de már mint alezredes 1899. óta van Aradon. 1856-ban Nagyszébenben született. A bécsi műszaki akadémiát elvégezte és a hadmérnöki karhoz jutott. Nagyon képzett technikus és az aradi várban minden műszaki munkát az ő személyes ellenőrzése mellett ment végbe. Ugy az ezredben, mint a társaságokban kedvelt ember. Több katonai érdemérem tulajdonosa. Egy érdeméremet 1882-ben Heregovinában szerzett, amikor részt vett a fölkelő bosnyákok leveretésében. Ekkor a legfelsőbb hadur legfelsőbb elismerését kapta meg Dietrich.

Az 1908. augusztus 16-án volt 4 éve annak, hogy az aradi ezred parancsnoka lett. Ez alkalomból a király a III. osztályú vaskoronarendet adományozta az ezredesnek.

BÁL ELŐTT.

A kék frakk és a direktóár.

*

Egy két öltés még a frakkok szárnyán, kis igazítás a direktóárok rózsaszínű hab-fodraín, apró rendezgetések a Fehér Kereszt nagytermében: és minden készen várja a kedd-estli bálát. A pulykák és fácánok utolsó díszeket kapják, a torták és a kipirult leányarcok harapnivalóan várják a zsűri, illetőleg a férfisereg íteletét, a mamák izgatottan számítják az eshetőségeket és talán csak Neumann Fűst Mária az egyedüli, aki ebben a báléltői forrongásban, ebben a versengős, izgalmas kezüldésben azt számolhatja, mennyit hoz mindez az aradi izraelita nőgyelet szegényeinek.

Hát a jelek arra vallanak, hogy sokat, nagyon sokat. Ma délután, amikor ugyszólván csak a fő rendezők voltak jelen a Fehér Keresztben, már szinte szüknek látszott a holnapi bál terme. Pedig ma csak próba volt, a nagy nap csak holnap virrad ránk. Ma az előkészületek folytak, holnap...

De nem szabad elárulni, mi történik holnap. A szokatlanul titoktartó női rendezők, sőt még a be-szédés Kulcsár Lajos is, aki a Fehér Kereszt dobogóján szintén rendezői szerepet kapott, diplomatakhöz méltó hallgatást fogadtak.

— Nem árulhatok el semmit — mondta Kulcsár. — Nagy dolog lesz holnap, nagy dolog. Csak annyit mondhatok, szebb kabaré lesz, mint a színházban. Született művészek ezek a nők!

Kulcsártól nem lehet ennél többet kitudni. Menjünk hát tovább. Találkozunk az egyik szereplővel, aki zsebkendőt tart a szája elé és ugy autogja:

— Nem beszélhetek hangosan, mert klassz rekedt vagyok. Holnapra talán elmúlik... Csak az a vigasztaló, hogy a többiek is rekedtek...

Bizony rekedtek. Vagy legalább is félnek a rekedtségtől. A konferanszié, a színpadra termelt Fodor Zsigmondé, alig mer az utóán járni. A két Rósi még álmaiban is a hangszálak istenéhez fohász-kodik, Bing János — a Jean Caruso — pedig napok óta az ül-ti leveleket is bekötött nyakkal írja alá. Kovács Teri kijelentette, hogy ő nem próbál már többet, mert torokgyulladást kap, holott ő tapokat akar kapni. Csak Deutsch Andorné nem retteg, mert ő Svaerjströmötől tanulta a bátorságot. (Ennek a mondatnak az értelme csak holnap este derül ki. Valamint holnap tünik ki az is, hogy mi lesz a többi szereplőkkel.)

A fenyegető rekedtség dacára nem kell félteni őket. Nem csak Kulcsár jelentette ezt ki, hanem Budapestén egyik országos nevű színészünk is, aki, mikor az estély egyik szereplője bemutatja előtte szerepét, tízezer koronás szerződést kínált fel a Vigzicház nevében az illetőnek.

— Nem engedi a férjem, hogy fellépjek, volt a szomorú válasz.

... Igy beszélt a fama a ma délutáni próbán. S mialatt a pletykák keringtek, a pódiumról lehal-latszott Kulcsár erős hangja:

— Kérem azokat a hölgyeket, akik a vadak asztalánál fognak kiszolgálni, sorakozzanak balra, akik pedig a halak asztalánál lesznek, menjenek jobbra! A „tortások” jöjjenek középre!

Ilyen stílusban folyt a rendezés. E közben azután kitudodott a titkok titka: kik lesznek a leányok közül holnap este frakkban — kék frakkban — és kik direktóárban. Először a frakkosok sorakoztak a pódiumon. Ott voltak:

Grimm Margit, Kovács Teri, az Ottenberg nővérek, May Erzi, Mandel Erzi, Tenner Erzi, s Reischer nővérek Rosenberg Eszt, Werner Irén és Vörös Magda.

Epen tízenkét lovagja a női frakknak. De lehet, hogy holnapig megné a számuk és utolérik: direktóár ruhás csoportot, amelybe eddig a következők irakoztak:

Montag Erzel, Friedmann Gizl, Glück Ilonka, Basch Böske, Szabó Anna, Rousz Lenke, Lövinger Monka, Kaufmann Irén és Terka, Fleischmann Lenke, Fenyves Irén, Böhm Márta, és Olga, Mittner Mauci, Freund Irma, Sándor Erzel, Werner Olga, Grimm Gabi és Nemess Böske.

Ez a gárda is alighanem nagyobb lesz holnapra. Mert sokan még ma sem vallottak színt — ruhásként — és így meglepetések ellen nem bízhatjuk a közönséget. Egy bizonyos: mindkét gárda ki fog tenni magáért . . .

Végül még egy megtör ént apróságot a konyha művészeti kiállítás kulisszatitkaiból. Erre a kiállításra rossz nyelvek szerint Gerbandtól kezdve Braun Gusztávig mindenki nagy apparátussal készült. Néhol még a háziasszonyok és házikisasszonyok is. Egy ilyen becsületes háziasszony és Braun Gusztáv között folyt le a következő párbeszéd:

— Hallom, sokan rendelték magánál a „házi-lag készült” pocsonyt és tortát.

— Dehogy, Nagyságos Asszonyom. Senki sem.

— No de mégis, mondja el, kik rendelték itt. Igérem, hogy nem leszek árulója.

— Nem mondhatok semmit, kérem.

— Ne, ha tudtam volna, hogy ilyen titoktartó, én is magánál rendeltem volna meg a tortát . . .

Gyanus bizonyítványok az aradi üzletvezetőségénél.

A vizsgálat eredménye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4

Több héttel ezelőtt, mikor a bizonyítványpanama Budapest rendőrségét foglalkoztatni kezdte, megírta az Aradi Közlöny, hogy a nagyarányú bűnügynek Aradra is elnyulnak szárai. A vidéki üzletvezetőségek között az aradnak területén is észrevették, hogy sok aliszti bizonyítvány került ki azokból az „intézetekből”, melyek huszonnégyórás tanulás alapján adtak a pénzes jelentkezőknek középiskolai bizonyítványokat. A kereskedelmi miniszter el is rendelte néhány héttel ezelőtt, hogy az aradi üzletvezetőség indíson vizsgálatot ebben az ügyben. A vizsgálat meg is indult és eredményéről most tett jelentést az üzletvezetőség a kereskedelmi minisztériumnak.

A jelentés szerint a vizsgálat tényleg nyomára jött annak, hogy az üzletvezetőség területén az utóbbi időben, különösen pedig a múlt esztendőben igen sok vasuti alkalmazotti használt az aliszti fokozat elnyeréséhez olyan bizonyítványt, melyről a mostani bűnügy rántotta le a leplet. Ezeket a bizonyítványokat a szolgálati főnökök megküldték az aradi üzletvezetőségnek, mely most a minisztériumhoz továbbította azokat. E bizonyítványok tulajdonosainak sorsa most már attól függ, hogy mit derít ki az illető bizonyítványgyárról a még folyamatban levő bűnügy. Emellett azonban az összes gyanus bizonyítványok tulajdonosait az üzletvezetőség előtt szakvizsga elé állítják és ha ezen a vizsgálaton a szolgálatra való alkalmatlanságuk derül ki, elbocsátják őket. Ugyanilyen szakvizsga elé állítják ezentúl mindazokat, akik az aliszti fokozatot el akarják nyerni, még akkor is, ha megfelelő középiskolai képzettségük van. Ezelőtt ez a szakvizsga tudvalevőleg nem volt kötelező.

Még egy másik nevezetes intézkedés történt a hasonló bizonyítványpanamák

meggátolására. Elrendelte a minisztérium, hogy a középiskolai vizsgálatot az aliszti állásra pályázók csak annak az üzletvezetőségnek területén — lehetőleg a székhelyén — tehetik le, ahol szolgálnak. Így ezentúl az aradi üzletvezetőség területén levő vasuti alkalmazottak ezentúl nem vizsgálhatnak a budapesti vagy újpesti zugiskoláknál, hanem csakis az üzletvezetőség területén, még pedig lehetőleg valamelyik aradi iskolánál.

Rablógyilkosság a székesfehérvári postán

Agyonvert haramia.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 4.

Az újpestihez hasonló, de azt még a maga szörnyűségében messze felülmúló bűntény játszódott le tegnap hajnalban Székesfehérváron, ahol egy ismeretlen, álarcos férfi berontott a vasuti postahivatalba, s lelővéssel fenyegetve mindenkit, ötvennyolcezer koronát rabolt el a megremült emberektől, akik szó nélkül engedelmeskedtek neki. Dolga végeztével agyonlőtte Kiss Zoltán segédellenőrt, de ekkor a többiek rávetették magukat, s a szószoros értelmében agyonverték. Az esetről, mely óriási konsternációt kelt a városban, a következőket jelentik:

A gyilkosság.

Az állomási postahivatal két szobából áll. A külsőben dolgozott Kiss Zoltán segédellenőr, a belsőben a másik hivatalnok, s a két szolga. Kiss kezelte a pénzes leveleket. A gonosztevő a külső szobába nyitott, ahol Kiss egyedül volt, s revolvert szegezve a hivatalnoknak, így szólott:

— Adja át a pénzesleveleket, mert különben agyonlövöm.

Kiss erre egy pénzeslevelet adott át, melyben ötvennyolcezer korona volt. A gonosztevő elvette a levelet, de nem elégedett meg vele, hanem többet kért. Mikor Kiss azt mondta, hogy nincs több pénzeslevél, szó nélkül lelőtt. A szerencsétlen ember, a rabló szándékát látva, felemelkedett, de rögtön összeesett, mert a golyó a homlokán találta. Kern, mielőtt gyilkos merényletét elkövette, előbb bevárta, hogy a pályaudvar egészen elcsön-desedjék.

Kern erre bement a belső szobába, ott is pénzt kért, s mivel nem adhattak neki, az egyik szolgára lőtt. Erre valamennyien rávetették magukat és agyonverték.

A gyilkosság lefolyásáról még ezeket jelentik:

Éjjeli felkeltőkor egy álarcos alak lépett a hivatalba, ahol négyen foglaltak kódtak: Kiss Zoltán 39 éves segédellenőr, Schmidt Ferenc 22 éves segédtsz, Berényi József és Szajkó József postaszolgák.

A haramia kezében hatalmas revolvert szorongatott, s az asztalra is egy karabélyt helyezett, majd kijelentette, hogy mindenkit lelő, ha a hivatalban levő, összes pénzt át nem adják neki. A hivatalnokok erre átadták a rablónak az összes pénzeslevelet, melyekben ötvennyolcezer korona volt. Az ismeretlen a pénzt a ma-

gával hozott bőrtáskába helyezte, azután revolverrel rálőtt Kissre, aki homlokán találva, holtan rogyott össze. Majd még lövéseket tett a többiekre, s Berényi szolgát is megsebesítette. Berényi ekkor rávetette magát a gyilkosra és Szajkó szolgáltságával leteperte, kicsavarta kezéből a revolvert, s azzal a gyilkos fejét a szószoros értelmében szétzúzta.

A rendőrséget azonnal értesítették és Simon Sándor helyettes kapitány rendőreivel együtt hajnali félháromkor megjelent a postahivatalban. Reggel lett, mire megtudták állapítani, hogy a gyilkos Kern István, a székesfehérvári javítóintézet szolgálója, aki 1889. óta alkalmazottja az intézetnek.

A rablógyilkos feleségét, Szilassi Máriát letartóztatták, mert az a gyanu merült fel ellene, hogy tudott a férje borzalmas tervéről. A pénzből semmisse hiányzik.

Távirat a halál kapujából.

Megállapították, hogy mielőtt a haramia lelőtte volna Kiss segédellenőrt, ez a veszélyt látva, a következőket táviratozta a budapesti vasuti postahivatalnak:

„Postán rablók vannak. Azonnal értesítsék székesfehérvári állomást. Nem mondhatok többet, mert . . .”

Itt megszakadt a távirat, mert a rabló Kisset lelőtte. A budapesti vasuti posta azonnal táviratban értesítette a székesfehérvári vasuti állomást, hogy a postahivatalban veszély van. Adler Lajos forgalmi tiszt ötven munkással a postahivatalba hatolt, de akkor már a rablót és a postaelenőrt holtan találták.

A vizsgálat.

Azonnal értesítették a rendőrséget, a honnát a főkapitány a rendőrorvossal és több rendőrrel kiment a helyszínre és megállapították a borzalmas tény. Megnézték a haramia holttestét s találgatni kezdtek, ki lehet. A rendőrkapitány megnézte a rabló fegyverét és ezt mondta:

— Ugyanilyen fegyverrel gyilkolták meg két évvel ezelőtt Gulner főispán tejeskocsisát, akit a gyilkos a székesfehérvári országúton ki is rabolt. Akkor Kern István javítóintézeti szolgára volt gyanunk, de valahogyan tisztázta magát.

A főkapitány azután egy rendőrt küldött Kern lakására. A rendőr azzal jött vissza, hogy a szomszédok szerint otthon fekszik.

— Látta kend? — kérdezte a főkapitány.

— Én nem láttam.

— Akkor menjen vissza és nézze meg.

A rendőr visszament. A szobában Kern feleségét és 11 éves leányát, Mártát fekve találta. Arra a kérdésre, hol van Kern, az asszony azt felelte:

— Takarítja a szobákat.

Ez azonban nem volt igaz. Erre a rendőr az asszonyt és a leányt kivitte a gyilkosság helyére. Kerné férje holttestére borult és sikoltozott:

— Ez az én uram. Mi történt vele?

A rendőrség így tudta meg, hogy a gyilkos Kern István.

Az asszony a büntetés.

A főkapitány mindjárt sejtette, hogy a felesége büntérsa a szolgának és vallatni kezdte:

— Mit tud a gyilkosságról?

— En semmit se tudok. Hagyjanak békében.

— Hol volt az ura tegnap este?

— En azt hittem, hogy otthon van a másik szobában.

Ekkor közbeszólt a 11 éves Márta:

— De mama, miért tagadsz? Hiszen tegnap este vártuk haza apát. Azt mondtad nekem, amikor kérdeztem hol van, hogy ne törődjek vele, inkább készítsek neki vizet, mert meg akar mosdani, ha hazajön.

E vallomás után az asszonyt letartóztatták és elrendelték a házkutatást. Kernéknél rengeteg fegyvert, a legujabb szerkezetű angol revolvereket találtak. Külföldi fegyverkereskedőtől való fegyverárjegyzékekre bukkantak Kern fiókjaiban.

Megállapították, hogy Kern valósággal mániákus fegyverkedő volt. Régebben a csendőrségnél szolgált és ott szerette meg a fegyvereket. Különböző városban rokonszenves embernek ismerték, s olyan jól viselte magát, hogy a javítóintézet igazgatójának előterjesztésére az igazságügyi miniszter 200 korona jutalmat utalványozott neki. Ezt a napokban akarta átadni neki az igazgató.

Most már az is kétségtelen, hogy Gulner főispán tejeskocsisát Székesfehérvár és Bötöle között ő lőtte le és kirabolta. A gyilkosság alkalmával Kern szabadságon volt és így annál könnyebben követehette el a gyilkosságot.

Az áldozatok.

Az agyonlőtt Kiss Zoltán családjairánt általános részvét nyilvánul meg városzerte. A szerencsétlen embernek 4 apró gyereke van. Az egyik postaszolga, aki szintén megbetegült, betegen fekszik lakásán. Az orvosok szerint állapota nem ad okot aggodalomra. A gyilkost föl fogják boncolni.

Szerbia megfenyítése.

A monarkia válasza a szerb külügyminiszter beszédére.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 4.

A szerb külügyminiszter szombati harcias beszédének megvan a súlyos következménye. Aerenthal báró külügyminiszter — mint Bécsből nekünk jelentik — utasította az osztrák magyar monarkia belgrádi nagykövetét, Forgách grófot, hogy keresse fel Milovanovics szerb külügyminisztert és kérdezze meg, hogy megfelel-e a valóságnak a sajtónak az a tudósítása, mely szerint Milovanovics szombati arrogáns és sértő beszédében azt mondotta, „hogy Ausztria-Magyarország Bosznia és Hercegovina népét rabszolga igába hajtotta.“ Ha e felelősségre vonás után Milovanovics megerősíti ezt a hírt, akkor — így szól a külügyminiszter utasítása — követünk rögtön kérje vissza iratait és huszonnégy órán belül hagyja el Belgrádot.

Ez a bécsi hír igen komoly eseményeket jelez. Ha Milovanovics — amire a mostani harcias hangulatban nagyon is lehet számítani — megerősíti a kérdéses hírt, akkor a monarkia diplomáciai összeköttetése Szerbiával azonnal megszakad. Ez a konfliktus azután Szerbiára súlyos következményekkel járhat, esetleg a háború megújulását vonhatja maga után.

Hogy a helyzet milyen komoly, mu-

tatja az a ma este Belgrádból érkezett távirat is, mely szerint a szerb kabinet beadta lemondását és a kormányra valószínűleg Pasic és harcias pártja kerül. A szkupstinát különben tegnap január 16-ig a szerb ünnepek miatt elnapolták. A tegnapi ülésen elfogadták Pasic napirend indítványát, melynek értelmében a szerb nép Oroszországnak, Angliának és Franciaországnak köszönetet mond a szerb nép irányában kifejezésre juttatott rokonszenvért; a skupetina Milovanovics külügyminiszter beszéde után elvárja, hogy Szerbia és Montenegró részére a teljes politikai és gazdasági függetlenséget biztosítani fogják. Ez azonban csak akkor következhet be, ha Bosznia és Hercegovina a szultán szuverenitása alatt mint fejedelemség nemzetközi státusszal fog rendeztetni.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Titok, vígjáték. Ujházy Ede vendégfellépéssel. (C bérlet.)

Szerda: Délután: Tatarjárás, operett. Este: Cigány, népszimű. Ujházy Ede vendégfellépéssel. (A bérlet.)

Csütörtök: Pont Biquet, család, vígjáték. Ujházy Ede vendégfellépéssel. (B bérlet.)

Péntek: A megboldogult, bohózat. Ujházy Ede vendégfellépéssel.

Szombat: Orfeusz az alvilágban, operett. Ujházy Ede bemutatással. (A bérlet.)

* Ujházy Ede vendégjátéka. Hosszu idő után — közel egy év múlva — ismét ellátogatott hozzánk a Mester, hogy utólcetetlen alakításai közül egy párral gyönyörködtesse sz aradi publikumot, amelynek mindig nagy öröme, ha Ujházyt Edét láthatja. Ma este egyik legcagyszerűbb, szerepében a Constantin abbában lépett fel. Ujházy Constantin abbéja benne van a magyar kulturisztóriában. Ma van a színművészetben felülmúlhatatlan, tökéletes, úgy a mesternek ez az alakítása az. Kedvesebb, megkapóbb, szívesebb szólóbb alakítást, mint Ujházy Constantin abbéja, elképzelni is lehetetlen és a Mester a farsadag legcélelyebb jele nélkül, az végtelen ő szeretetreméltóságával játszott ma este a közönség őszinte nagy öröme, sok hála tapsot aratva nemes művészetével. Partnerei közül Harmath Józsa és Dolly érdemének dicséretet. K. Kápolnay Juliska és Benkőné szerep nem tudasukkal helyenként kínos szüneteket inscenizáltak. Mártonffy abszolút hamis hangokat hallatott Jean szerepében. Minden megállapodottság nélkül, színészüdvöndök vizsga szereplésére emlékeztetett mai alakítása. A rendezés kifogástalan volt és mint örvendtes jelenséget jegyezzük fel, hogy valódi három fogásos vacsorát szervizáltak, amit, ha az előadás megkivánja, máskor is meg kellene tenni.

H. G.

* Aradi fényképfelvételek bemutatása. A Kölcsey egyesület pénteki felolvasásának változatos tárgysorozatában a gyakorlati esztetika szem pontjából különösen érdekes lesz Jankó Gyula tanárnak, az Aradi Képek és Iparművészet Társulat ügyvezető igazgatójának előadása az utca esztetikájáról. Magyarasztalt 28 vetített képhez fogja fűzni, melyek fővételeit Matuzsik Márton tanár, az országosan ismert amatőr fotográfus készítette Jankó Gyula számára. A fényképek egyharmada aradi utcaképekről való, a többi külföldi városok nevezetesen pontjairól, melyekkel Jankó meg akarja magyarázni: mi a szép az utcán. A képek vetítésére esattal is Rozsnyay József dr.-t nyerte meg a Kölcsey-egyesület.

* Anthes Györgynek, a világhírű opera és hangverseny énekesnek a magyar kir. Operaházban történt szerepléséről gyönyörű képszo-

rosat látható Deutsch testvérek divatruhásának kirakatában. Anthes Aradon f. hó 10 én tartandó hangversenyére rendezvűll érdekődés mutatkozik s a téli idény legnagyobb hangversenyének ígérkezik. Jegyek H. Klein Mór könyvkereskedésében jegyeshetők elő. 114

* Pohl Hugó kollektív tárlata már csak rövid ideig van nyitva. A tárlat egész napon át díjtalanul tekinthető meg Weiss Ló könyv-, papír- és zeneműkereskedő cég szalonjában.

Szatócsüzet — lopott árukból.

Letartóztatott kereskedő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Az aradi rendőrség vasárnap egy mikalikai szatócsüt tartóztatott le, aki a falu többi fűszeresét úgy akarja lefőzni, hogyjárul a világ legolcsóbb bevásárlási helyén eszente be. Elég eredeti gondolattal gazdagította a kereskedők utmutatóját. Hogy teljesen versenyen kívül álljon Mikalákán Dreecin alexs április hónapban Ehrenfeld Ignác aradi fűszernagykereskedő üzletében kért alkalmazást s felhívta azt az alkalmat, hogy a nagykereskedőnek raktárhelyisége a Boros Béni téren levő Szele-házban, — tehát az üzlettől teljesen elküldítve van, — hónapokon keresztül dézsmálja a raktárt s családja tagjaival szákszámra és ládákkal szállította mikalikai üzletébe az árut, ahol olcsó áron tudott szokos.

Ehrenfeld teljes bizalommal volt Dreecin iránt, akit komoly és megbízható embernek ismert s a Szele-házban levő raktárt, melyből a nagyban vásárlókat szolgálták ki, teljesen Dreecinre bízta. Szele Józsefné azt vette észre, hogy időközönként a raktár előtt megjelenik egy nő és egy gyermek, akik szákkal és ládával felszerelve várták Dreecint. Ez levezette őket a raktárhoz s onnan megrakodva jöttek ki. Erről a tapasztalatáról értesítette Ehrenfeldet, aki nem merete meggyanúsítani az alkalmazottját, hanem feljelentést tett ismeretlen tettes ellen a rendőrségnél.

Grein Nándor tb. főkapitány még szombat este a rendőrségre idézte Dreecint, mert a raktárban legtöbbször ő fordult meg s így joggal feltehető volt, hogy tudnia kell az ott törtétekről. Mikor felelősségre vonta, ez tagadott s minthogy a tulajdonos sem tudott pozitív adatokkal szolgálni, elrendelte a főkapitány Dreecin mikalikai üzletében és lakásán a házkutatást. Rádi János és Rónai János detektívek a megkározított nagykereskedővel egyetemben szombat éjjel Mikalákára mentek s az üzletben tartott kutatás alkalmával megállapították, hogy az ott levő áruk igen nagy része szákszámik Ehrenfeld raktárából. Megtalálták azt a szákot és azt a ládát is, amelyben Dreecin családtagjai a szállítást végre szokták hajtani. A kereskedősgéd apja, Dreecin Demeter és hat éves öccse nem is tagadták a lopást, beismerték, hogy időközönként megjelentek a Szele-házban levő raktár előtt s ekkor amit csak elvihettek, azt elvitték.

A detektívek az üzletet lepecsételték szombati éjjel s a lopásban részességgel gyanúsított családtagokat a rendőrségen előállították.

Vasárnap délelőtti újból kutatást tartottak s ekkor már pontosabban megállapították a hűtlenül el tulajdonított áruk mennyiségét. A lopott árukat, süveg cukrot, konyakot, szappant, gyertyát és egyéb fűszereket a detektívek a városházára szállították és Mikos Gábor dr. újból kihallgatta a lopással gyanúsított Dreecint, aki a bűnelhalmass láttára töredelmes vallomást tett. Beismerte, hogy azok, akiket Szele-

lónó időközönként a raktár előtt a szákokkal és ládákkal megjelenni látott, tényleg a családjának tagjai voltak, akiknek a lopott árut kiadta s akik ezeket a mikalikai ületébe szállították. Belismerte továbbá, hogy már hónapok óta szállította az árut ületébe s részben el is adta azokat.

A rendőrség Dresein Alexát letartóztatta s holnap reggel átkísérelti az ügyészséghez.

Katonai lázadások.

Megbüntetett bosnyák ezred.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 4.

A hadserég ezredeiben úgy látszik a szerbiai események miatt elrendelt csapat szállítások elkeveredést szültek. Ma egyszerre két ezredről kapunk olyan híreket, amelyek a legénység nemzeti érzelmének a fegyelemben ütköző kitörését bizonyítják. Az egyik hír szerint a Grácban állomásozó bosnyák ezredet hazaárulással vádolják s az egész ezredet egyelőre kaszánya fogsággal sújtották, a másik tudósítás arról számol be, hogy egy cseh ezred lázadt fel.

A katonai körökben is nagy feltűnést keltő eseményről a következőket jelenti tudósítónk:

Katonai körökben nagy feltűnést kelt a Grácban állomásozó bosnyák ezred parancsnoka által kiszabott kaszánya fogság, melylyel az egész ezredet sújtotta az ezredes. Hosszu idő óta ugyanis az az első eset, hogy egy egész ezred ellen alkalmazzák ezt a büntetés nemét. A kivételes intézkedésnek az az oka, hogy egy héttel ezelőtt az ezred néhány legénye este az utcán dalolva vonult végig s minden dal után azt kiáltották:

— *Éljen Szerbia!*

Egy tiszt, aki hallotta a kiáltásokat, utána ment, de a bakák elmenekültek. Feljelentést tett az ezredparancsnokságnál, ahol megindították a vizsgálatot, de a tetteseket nem sikerült kinyomozni. Az ezred laktanya fogságot kapott. Ma végül jelenkeztek a főkolompók, vallottak, de kitűnt, hogy hazaáruló kiáltásokat nem hallattak.

Ezeket súlyosan megbüntették és az ezrednek büntetését elengedték.

A cseh ezred lázadásáról a következőket jelenti tudósítónk:

Egyik boszniai helyőrségben szolgáló székesfehérvári fiú rendkívül érdekes tartalmu levelet küldött haza, melyben arról ad hírt, hogy a boszniai vasutvonalakon a katonaszállítás még egyre tart és emiatt a teherára forgalom szűnhet. Ez a szűnés január hó végéig tart, körülbelül akkorára újabb négyezer lovat és 19 ezer embert szállítanak le Boszniába és Hercegovinába exponált részre. Leveleinek érdekesebb része kétségtelenül az, hogy a napokban egy csehországi gyalogezred legénysége fölébbrólának magtagadja az engedelmességét. Ugy történt, hogy a csehországi ezred, melyet szintén lerendeltek Boszniába, utközön Boszni Bródban rövid pihenést kapott. A katonák ezt arra használták föl, hogy lelták magukat s amikor a vezetőket fölébbrólta őket, hogy vonuljanak be a kecskákba, megtagadták az engedelmességét. Folyton ezt kiáltozták a részeg katonák:

— *Éljen Szerbia!*

— *Vesszen Ausztria!*

As állomáson óriási zűrzavar keletkezett. A cseh ezred parancsnoka nyomban telefonált a Száva Bródban levő 89. gyalogezrednek, hon-

nót egy század debreceni fiú jött a renitens csehnek megfőkesésére. Az egész ezredet körül fogták a 39 es bakák s nagy ügygyel-bajjal tudták csak a kocikba tusskolni őket. A vonat után elvitte őket Szerajevóba, ahol a főkolompókat elcsírták.

HIREK.

Fakereskedő grófok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Alig néhány hónapja, hogy *Zselénszki* Róbert gróf Aradon fakereskedést alapított és már is akadtak követői az ugynevezett felsőbb körökben. Két lengyel gróf fog legközelebb fakereskedést nyitni Aradon, mielőtt az aradi törvényszék hivatalosan bejegyzzi a céget.

Zoltovszky Staniszló és *Zsigmond* galiciái grófok, földbirtokosok elhatározták, hogy Aradon fakereskedést létesítenek. A két grófnak ugyanis Aradmegyében erdőjük van és innét akarják a fakereskedéshez szükséges anyagot beszállíttatni. A fakereskedésbe üzletvezetőül *Czirki* Géza aradi asztalosmestert akarták alkalmazni. Ennek a nevében beadványt intéztettek az aradi törvényszékhez, kérve a cég bejegyzését. A törvényszék azonban elutasította a kérelmet, azzal az indoklással, hogy a kereskedelmi törvény alapján az üzletlajdonosoknak kell a cégjegyzés iránti kérvényt aláírni. Felhívta tehát a törvényszék a grófokat, hogy a mulasztást pótolják. Erre a két lengyel gróf ma közjegyző által hitelesített beadványt intézett az aradi törvényszékhez, a cégjegyzést kérve. Ebben már ők sajátkezűleg írták alá a kérvényt. Így most már a törvényszék bejegyzzi a céget és Aradon ismét megszorodik az ilyen érdekes cégtáblák száma:

Zoltovszky Staniszló és *Zsigmond*
grófok
fakereskedők.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 5-én az időjárás: változás nem várható.

— **Splényi Ödön báró meghalt.** Budapestről jelentik: A főváros közéletének egyik rendkívül érdekes, közismert és általánosan tisztelt alakja, *Splényi Ödön* báró, nyugalmazott államrendőrségi tanácsos, *Blaha* Lujza férje, vasárnap hajnalban három napig tartó súlyos szenvedés után elhunyt.

— **Kinevezés.** *Havas* Miksát, az Aradi Ipar- és Népbank volt főkönyvelőjét, aki jelenleg Budapesten a Magyar Pénzügyi Intézet Központi Hitelbankjának főosztályvezetője, január elsejétől ezen intézet könyvvezetési osztályának főnökévé nevezték ki.

— **Öngyilkosság az olaszországi katasztrófa miatt.** Flórencből táviratozzák: *Bernheimer* Móric nagykereskedő a dél-olaszországi földrengés következtében teljesen tönkrement. Messzinában olyan követelések veszték el, hogy emiatt fizetésképtelen lett és tegnap *jöböltte magát*.

— **Letartóztatott ékszerész.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Goldberger* Géza 32 éves ékszerész ma letartóztatta a budapesti rendőrség. *Goldberger* igen nagymennyiségű ékszerrel vásárolt, melyekért most kellett volna fizetnie januárban. Nem fizetett, mire a hiteltörök felje-

lentették. Ma kihallgatás után a rendőrség letartóztatta.

— **Fogházra ítelt házior.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *E. F.* budapesti háztulajdonos házában lakott *S. S.*, aki az utóbbi hónapokban nagy nyomorban élt és a házbért sem tudta fizetni. A házior ezért kemény, hideg időben lecsodette *S. S.* lakásáról az ajtót és kijelentette, hogy addig nem teszi helyére azt, amíg meg nem kapja a házbért. *S. S.*, aki családjával valóságoslag fagyoskodott a hideg, havas lakásban, szarolás miatt feljelentette a házior. A törvényszék *E. F.*-t egy hónapi fogházra ítélte, a Kuria pedig a tábla által jóváhagyott ítéletet most úgy változtatta meg, hogy csak a szarolás vétségének kísérletét állapította meg, de a büntetését magát megerősítette.

— **Tartalékos tisztok kinevezése.** A hivatalos lap közli, hogy a király az aradi 83. gyalogezred köteleisébe tartozó zászlósokat (adaprodokat) haduzságyokká nevezte ki: *Bánhidy* Aurélt, *Port* Gátnévt, *Láng* Henriket, *Schönhauser* Ödönt és *Vajda* Ivánt. *Schönhauser* egyben a 2. számú gyalogezredhez helyezték át.

— **A nazarénus leány büne.** Szokatlanul érdekes bűnügyben hozott ma határozatot az aradi kir. ügyészség. Néhány hónappal ezelőtt történt, hogy *Németh* Zsuzsanna cselédleány áttért a nazarénus hitre. Minthogy a nazarénusoknak nem szabad hazudni, *Németh* Zsuzsa se akarta eltitkolni élete legnagyobb bűnét. Felment az aradi ügyészséghez és ott nagy bánatosan elpanaszolta:

— Nagy bűn terheli az én lelkemet. Tizennégy évvel ezelőtt felgyújtottam a gazdám házat, de nem tudták meg, hogy én vagyok a bűnös. Most magam vallom be bűnömet. Itéljenek el.

Az ügyészség megindította a vizsgálatot s ma meg is hozta a végzést, amelyben kénytelen elutasítani *Németh* Zsuzsát ama kérelmével, hogy megbüntessék. Tudniillik a gyújtogatás 14 év alatt elévül és a leányt így a legjobb akarat mellett se lehetett megbüntetni.

— **Csőd egy aradmegyei kereskedő ellen.** Az aradi törvényszék *Róth* Lórád kereskedő ellen elrendelte a csődöt. Az ügyben több aradi kereskedő is érdekelve van. Tömeg gondnok lett *Urssu* János dr. máriaradnai ügyvéd.

— **Öngyilkos leány.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A Ferenc-körut 20. sz. ház második emeleti ablakából az udvarra vetette magát *Kuszt* Erzsike, *Kuszt* zongoratanár 15 éves leánya. Esméletlenül terült el a kövezeten; a mentők a sebészeti klinikára vitték, ahol félórai szenvedés után meghalt. A fiatal leány tettenek oka ismeretlen.

— **Jegyzőválasztás Siingyán.** A *Lengyel* Gábor elhalálozásával megüresedett siingyiai körjegyzői állást ma, január 4-én töltötték be *Hanthó* Jenő főszolgabíró előkérletével tartott közgyűlésen. A pályázat érkezett be. Ezek közül csak *Horváth* Ivánt, *Margold* Lajost és *Stiger* Istvánt kandidáltak. *Horváth* 19, *Margold* pedig 52 szavazatot kapott és így őt jelölték ki megválasztottnak. *Stiger* nem kapott szavazatot.

— **Az amerikai párbaj.** Lapunk tegnapi számában írtunk *Pothof* János Benoid-gázgyári tisztviselő öngyilkosságáról. A rendőrség a fiatal tisztviselő levele alapján megindította a vizsgálatot annak megállapítása végett, hogy csakugyan amerikai párbajt vívott-e *Pothof*.

— Iparossegédek megjutalmazása. A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter az ipari munkások szorgalmának, valamint alkalmaztatásukban való állandóságának elismerése céljából rendszeresített állami munkásjutalmak közül három darab egyenkint 100 koronából és díszoklevélből álló jutalmat olyan három aradi iparossegédnek ítélte oda, akik itt helyben husz évet meghaladó idő óta dolgoznak. E jutalmat az illetőknek a miniszter megbízásából folyó hó 6-án délelőtt 11 órakor osztják ki ünnepélyesen a kamara színház dísztermében.

— Eljegyzések. Reich Béla, lapunk törekvő betűszedője eljegyezte Frenner Márton aradi iparos kedves leányát, Katicát.

Kocsinek Sándor, az Aradi Nyomdarszövetkezet törekvő betűszedője, tegnap eljegyezte Hubert Antal aradi iparos kedves leányát, Juliskát.

— Kell Manó cég ajánlja hírneves keletgye harisnyait és ruházati remekét. 3333

— Előadás a munkásképzőben. Vasárnap délután 5 óraor tartotta meg az „Aradi Nemzeti Szövetség” ez idényben az ötödik előadását, mely a polgári fiúiskola dísztermében folyt le. Az előadás első száma hegedű szólt. Weiss Arnold precíz benegedülte el „Lavotta szereim” című dalt, míg Dávid Dossó ügyesen adott elő egy monológot. Mindkét szereplőnek kijutott a tapsból. Az előadás harmadik száma vetített képek bemutatása volt. Matusik Márton tanár a Balaton több részletét mutatta be s a sok képhez illesztő magyarázat Berecz Károly tanár végezte. Mindkettőjüket rajosan megéljenezte a szép számu közönség.

— Elhalasztott felolvasás. Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara elnöksége értesíti az érdeklődőket, hogy a kamara *házigazdasági lyceumának* keddi esti előadását az íz. jólékony négyzet estélyére való tekintettel *csúszottok és tére* halasztották el. Ilyenformán a lyceum e heti programja úgy módosul, hogy Róka József pénzügyigazgató csúszottok este, Zima Tibor kamarai titkár pedig másnap, pénteken tartja meg előadását az *adóreformról*. Az előadások mindkét napon este fél 9 órakor kezdődnek.

— Jótékonyok. A szegénytanulók számára a következő adományokat vettük: Friebeisz Miklósné egy véka babot, 7 kgr. szalonnát, Lészay Sándorné 5 kgr. só, 5 kgr. bab és 5 kgr. borsó, Kremer József és neje 20 kgr. sárga kölest, 20 kgr. sárga borsót, 20 kgr. rizs, 20 kgr. darált sőt, 60 kgr. fehér babot és 80 kgr. lisztet küldött. Fogadják hála köszönetemet. Özv. Hausser Károlyné ezredesné, egyes elnök.

— Az aradmegyei katonai felügyelő bizottság. A honvédelmi miniszter körrendeletében az 1909. évre Aradmegyében a következőképpen alakította meg az állandó katonai felügyelő bizottságot: elnök: Károlyi Gyula gróf főlapán, helyettese: Péterfy Antal ügyvéd.

— Rablótámadás a Tökéli utcában. A rendőrségen ma feljelentést tett Kucula Péter papírgyári kocsis ismeretlen tettes ellen. A feljelentő elbeszélése szerint tegnap este 9 órakor az *Asztalos Sándor*-utcai Láng korcsmából távozott el s a *Tökéli Imre*-utcán át a papírgyár felé tartott. Az utca közepén valaki hátulról megtámadta, fojtogatni kezdte, a földre teperte s a mellén lógó pénzes ersényét 22 korona tartalmával együtt ellopta. Személyleírást nem tudott adni, csak azt következteti a támadó fellépéséből, hogy az fiatal ember lehetett. A rendőrség nyomozza a rablót.

— Szabadliceum Ujszentannán. A közönség nagy érdeklődéssel viseltetik az állami polg. iskolai tanári kara által 1901. év óta a tél folyamán rendezett ismeretterjesztő előadások iránt. A mostani idényben előadásokat tartottak: Fenyves Adolf, Szabó Béla, Molnár Odön és Palásthy István tanárok. A legközelebbi előadás folyó hó 10 én lesz, Szabó Béla igazgató

tartja a keletással világgforgalom utvonalaí címen. Az előadások ingyenesek.

— A szegénytanulók konyhájában e héten Heinrich Sándorné és Fischer Irén urnók ügyeltesek.

— Birtokcsere. Az aradi törvényszék területén a következő birtokváltások történtek: Raicu Demeter és neje eladják az aradi 3130. és 3485. sz. tjkvben felvett színtókat 3000 koronáért Molnár Istvánné Polónyi Teréznek. — Sigmund Magdolna eladja az aradi 879. számú tjkvben felvett Flórián-utca 8. számú házat 6200 koronáért Popoviciu Györgynek. — Verba Antal eladja az aradi 5822. és 5527. számú tjkvben felvett színtókat 1850 koronáért Patn Dusanak. — Urhegyi Alajos és neje eladják az aradi 7342. számú tjkvben felvett Marosparti üres telket 2600 koronáért Wagner J. Ágoston és nejének. — Schwarz Dávidné eladja az aradi 8829. sz. tjkvben felvett Petőfi-utca 7. számú házat 12000 koronáért Nacut Viktor és nejének. — Özv. Visnyák Ignácné és társai eladják az aradi 348. számú tjkvben felvett Wesselényi-utca 20. számú házat 4000 koronáért Licsche Ernő és nejének.

— Elvesztett tegnap délután a korcsolyapálya s onnan a Széchenyi-utca felé vezető uton egy női világos színű aranyozott oldal fésű. Tekintve, hogy a károsultnak kedves ajándékát képezi, szívesen kéri a becsületes megtalálót, hogy azt vagy a korcsolya igazgatóságnaí, vagy e lap kiadónivalálában átadná szíveskedjék, hol jutalomban részesül. 120.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető fillereinket egy olyan pénzügyintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétikamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetétet a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétikamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Szállás”-féle takarékos perseyt ksp ingyen. 2711.

— Perzsa szőnyegek. Perzsa-szőnyeg rak táram Szabadtság-tér 10. szám alatt megnyit. Schwarz Zsigmond. 3193.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisánál. 191

TARKASÁGOK.

(A *forgószél*.) Tegnapelőtt este *Fuzitus kisasszony* cím alatt egészen humormentes operettet mutattak be az aradi színházban. Minthogy a színházi kritikuskunkkal továbbra is jóbarátságban akarunk maradni, hát nem nyilatkozunk hosszasan a darabról, amelyről ma színeszek és újságírók vitatkoztak

— Ezt a darabot jól ismerem, ez nem új darab, — mondta egy öreg kritikus.
— Nem e?
— Nem ám. Ezt hat évvel ezelőtt *Forgószél kisasszony* címen már előadták, most pedig premiérnek tünteti föl a színház ezt a rossz darabot.
— Mindegy, — szólt közbe valaki — ezt már ugyis elvitte — a *forgószél*.

(Kállay Jolán nyilatkozott.) Igen, Kállay Jolán, az aradi színháznak most csak félig primadonnája, tegnap nyilatkozott a felől: hajlandó-e továbbra is Aradon maradni. Eddig senki se tudta: csakugyan elmegy-e február elsején Kállay Jolán? O ugyan már hónapokkal ezelőtt kijelentette, hogy február elsején biztosan itt hagyja Aradot, még ha szerződés nélkül marad is. Amde primadonna tervez, — szinigazgatók végeznek. A bájos Jolán ugyanis nem kapott szerződést és ha csakugyan meg akarja válni az aradi színtársulattól, akkor szerződés nélkül maradna. Ezt azonban talán még ő se akarja. Ugy látszik, a primadonna nem banna, ha Aradon maradna. Ezt Kállaynak vasárnap délután *A piros bugyelláris* előadásán tett fontos nyilatkozatából következtetjük. A primadonna és Hunyady József

között ugyanis a következő érdekes párbeszéd zajlott le a *A piros bugyelláris* előadásán:

Hunyady (manipulánsörmester): Hej Zsófi, Zsófi, nem vártál meg engem.

Kállay (Zsófi): Dehogy nem várok! *Várak bis' én akár virágvasárnapig is. Aztán ha se szebb, se jobb nem akad, akkor itt maradok én.*

Most már csak az kell, hogy Szendrey Mihály valamelyik szerepében ezt énekelje:

— Ne menj el, maradj itt, majd meglátod jobb lesz itt!

Akkor aztán szent lesz a béke.

(Marha.) Hogy Ujházi Edének minden második mondatában feltalálható ez a szó: *marha*, azt mindenki tudja. A lemarházottak nem is veszik tőle rossznéven, ha goromba a mester. Egy fiatal aradi hírlapíró, aki nem ismerte Ujházi szokását, roppant megecsörtődött a mester gorombasága miatt. A szerkesztője elküldte, hogy folytasson beszélgetést a mesterrel. A hírlapíró illedelmesen bemutatkozott Ujházinak:

— Bocsánatot kérek, hogy háborgatom En X. Y. hírlapíró vagyok.

— Marha, — szólt Ujházi és az ifju felé nyujtotta a kezét. A fiatalember elvörösödött a dühtől. De azért visszavágott:

— Marha? Pardon, — mondta — én Ujházi Ede urat keresem. Ugy látszik rossz helyre jöttem.

Ezzel haragosan el akart menni, de a mester visszarántotta és szívtart dugott a szájába.

— Nesze, te marha!

TANÜGY.

(—) Tanfelügyelői kirendeltség Borosjenőn. A közoktatásügyi kormány avval a gondolattal foglalkozik, hogy Borosjenőn, vagy esetleg Kisjenőn egy önálló hatáskörrel felruházott tanfelügyelői kirendeltséget elhelyezzen. A tanfelügyelői kirendeltségek eszméjét más vármegyékben már meg is valósították és azok eddig mindenütt beváltak és célszerűnek bizonyultak.

SPORT.

+ Az Aradi Turista Egyesület e hó 5 én, kedden délután 6 órakor tartja meg rendszeres évi közgyűlését, az egyesület helyiségében (Vass-szálló, földszint az udvarban) melyre a tagokat ez uton is meghívja az elnökség. Targy: Beszámoló 1908. évről. Tisztujtítás. A közgyűlést társasvacsora követi, melyen a tagok által bevisezett vendégek is szívesen láttatnak.

MULATSÁGOK.

(—) Az Aradi Posta- és Táviráda Tisztviselők sport-egyesülete által folyó hó 9 én (szombaton) este a Központi szálloda nagytermében tartandó tombolával egybekötött táncestély iránt a közönség körében igen nagy érdeklődés mutatkozik, különösen a tombolsjáték iránt, hol 20 fillérért igen szép és értékes tárgyakat lehet nyerni. A tombolára még mindég számosan adakosnak. Belépőjegyek előre válthatók. Denhoff Sándor urnál a főpostán. Személyjegy 2 korona. Családjegy 5 korona.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Telekkönyvvezetők kinevezése. A hivatalos lap közli, hogy az igazságügyi miniszter a következő aradkörnyéki telekkönyvvezetőket a IX. fizetési osztályba nevezte ki: *Mojssisz Lajos* borosjenői, *Péntek Lajos* hattonyai, *Kajaba Tibamér* és *Német Károly* világosi, *Zsiga János* makói, *Szánthó Gyula* nagyhalmgyi és *Kecka Gyula* nagybuttyini. — Itt említjük meg,

hogy Suci Páter aradi járásbírósi irnokot Iradatlanító neveztek ki.

§ Az aradi értéktörvény. Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1908. évi értéktörvényéről a következő kimutatást közli: I. Polgári birtokban: Birtokváltozás. Adásvétel 944 esetben 3841549 kor. értékben. Végrehajtás után adás 91 esetben 693029 K. értékben. Haláleset (hagyatéka) következében, 341 esetben 1975089 kor. értékben. Terhekben: Kötvény alapján 2522 esetben 9998250 K értékben. Zálogjogi előjegyzés 156 esetben 410275 kor. értékben. Zálogjogi előjegyzés, igazolás 83 esetben 192638 kor. értékben. Végrehajtásai zálogjog bekebelezés 394 esetben 101350 kor. értékben. Végrehajtásai jog feljegyzés 181 esetben 547322 kor. értékben. Zálogjog törlesztés 1700 esetben 8612159 kor. értékben. Hagyatéka átszolgáltatásokról 228 esetben 106138 kor. értékben. Engedmények: 50 esetben 85505 kor. értékben. Eletjáradek: 2 esetben 2120 kor. értékben. II. Nemzeti birtokban: Hagyaték: 2 esetben 4598845 kor. értékben. Zálogjog bekebelezés 2 esetben 500000 kor. értékben. Zálogjog törlesztés 3 esetben 1644740 kor. értékben.

§ Pörvesztes aradmegyei község. A déznai urbéreszek ellen indított polgári pörben hozott ma ítéletet az aradi polgári törvényszék. A gróf Wenckheim-féle birtokból hatalmas területet vett meg Neugrossel József földbirtokos, akitől viszont a déznai urbéreszek vásároltak meg egy részt 46000 koronáért. Az urbéreszek azonban nem fizették meg a vételárat és habár használták a földet, még a haszonbérnek megfelelő összeget se adták meg a birtokosnak. Ezért ez bepörölte az urbéreszeket 46000 korona erejéig. A törvényszék ma az urbéreszeket elmarasztalta a pör kamataiban, összegében és a perköltségekben.

§ Egy házaspár balesete. Az 1907. augusztus havában építkezés folyt Balogh Dávid kályhagyáros haltéri háza előtt, ahol az építési anyagok fölhalmozva álltak. Este arra kocsizott Sprich Vilmos és a felesége. A kocsit az építési anyagoktól a sötétben fölborult és a házaspár súlyosan megsérült. A törvényszék Balogh Dávidot, mert nem gondoskodott, hogy az épülő ház előtt lámpa álljon, gondatlanságból eredő testi sértés miatt 100 koronára ítélte. A tábla ezt az ítéletet ma 30 koronára leszállította.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktörvény.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 4

6 ezer mm. 5 fillérrel magasabb.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Búza áprilsra	12.70—12.71	12.71—12.72
Yengeri májusra	7.27—7.28	7.27—7.28
Rosa áprilsra	10.19—10.20	10.17—10.18
Zab áprilsra	8.68—8.69	8.67—8.68
Búza 1909 októberre	10.89—10.90	10.99—10.99
Rosa októberre	9.13—9.14	9.14—9.15

Zsírú 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	617.50
Magyar hitelrészvény	715.75
Közuti vasút részvény.	585.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Január 4. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 520 kilogramm feletti súlyban 120—122 fillérig; fiatal közép páronként 351—320 kilogrammig terjedő súlyban 122—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 122—126 fillérig. Szarbiai: Nehéz páronként 360 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—360 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 140 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertésárak: December hó 30. napján volt átlagosan 26,854 darab, december 30. napján felhajtatos 227 darab, december 30. napján elszállított 640 darab, december 30. napjára maradt készletben 28,244 darab. A készlet sertés átlagos irányzata: emelked.

Gsenevész gyermekek

gyorsan egészségessé válnak, ha a SCOTT-féle Emulsiót szedik. A javulás már az első adag használata után észlelhető.

A SCOTT-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyet — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

oly édes mint a tejszín és a beteg szívesen veszi be és megemésztí még akkor is, ha a tejet visszautasítja. Köztudomásu, hogy az orvosok az egész világon legmelegebben ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Kiváncsi. Kérésének nem tehetünk eleget, mert megkeresése nincs aláírva. Különb. is ez a kiadóhivatal legbensőbb útka.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Hangu'at — filozófia. Közölni fogjuk.

IDEGENEK ARADON.

— Január 4. —

Fehér Kereszt szálloda. Schlesinger Soma utazó Bécs. — Szász Ede utazó Bécs — Krötzer Sándor hivatalnok Budapest. — Brekkel Májor kereskedő Bécs. — Gaál Lipót kereskedő Facset. — Fiseher Samu kereskedő Bécs. — Mihály Ede senész Budapest. — Vanus Jenő utazó Nagyvárad. Központi szálloda. Mezer Viktor dr. ügyvéd jelölt Temesvár. — Kéri György mérnök Budapest. — Elekes Adolf utazó Budapest. — Sonnenschein Ernő kereskedő Nagykosztolány. — De Harter Lorandt művész Páris.

Vass szálloda. Kabács Antal g. tiszt Tauc. — Rmes Imre mérnök Szombathely. — Spitzner Isidor utazó Budapest. — Luposa János lelkész Nagytorák.

NEMZETI SZINHÁZ.

Kedd, 1909. évi január hó 5-én:

C) bérlet C) bérlet. Ujházy Ede a Nemzeti Színház tagjának fellépésével:

A t i t o k.

Vigjáték 8 felvonásban. Irtá: Pierre Weber.

S Z E M É L Y E K:

Jouvenal	Ujházy Ede.	Trévoux	Szendrey M.
Jouveneliné	Pollinusz E.	Langsacné	Bankóné.
Henry, fia	Dally Lajos.	Geneviève	Körössy Jnd.
Santenayné	K. Kápolnai J.	Marie	H. Harmath J.

Készítés este 7 óra 15 perces.

NYILTTA!

Ház és telek eladás.

Aradon, a Boros Béni-tér 23. szám alatt fekvő

ház és telek zárt írásbeli ajánlatok útján eladó.

Ajánlatok január hó 15-ig a Gróf Zselenski-féle uradalnak központi igazgatóságához utvenes, u. p. Sofronya küldendők, hol bővebb felvilágosítást is nyerhetai. 116

Mindeddig felülmulthatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett előadásban.)

sárga üvegenként 2 kor. fehér 3 kor.

Maager Vilmostól Bécs. 3276

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriarban

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN, 2. U/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek. Aradon kapható Gutori Földes Kelemennél.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

Permetező javítások elfogadatlana!

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb árak

A szivattyu hengerből a bor utolcéppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbittatnak szálta szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendő

Golyó szelepekkel. Készleteknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységű csavarok és a legjobb minőségű beüti gummirézony kendercsövek a legolcsóbb árban

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Kávé- és gyarmatáru nagykereskedés keres képviselőket

jutalék ellenében,

olyanokat, akik **privátvevőkkel** állandóan érintkeznek s esetleg más cégek részére is utaznak. Ajánlatok Fiuméba, 202. sz. postafiókba küldendők.

101

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a **szép üde arc**, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcbőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedüli szer, mely 5-6-szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle **MARGIT-CREME** páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és díszoklevelet nyert.

A **MARGIT-CREME**, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készítte:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona.

291

Hatásában
Felülmúlhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

**Köhögés,
Rekedtség**

elnyálkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál“ cukorka

ára 60 fillér, és

„Tussinál“ thea

ára egy doboznak 50 fillér.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ára 2 korona.

Kapható a készítőnél:

241

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerésztárában

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben, továbbá minden gyógyszerár, illatszerüzlet és drogeriában.

Aki

önmagát és gyermekeit a

köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögéstől megszabadítani óhajtja, annak igen ajánlatos a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három lenyövel.)

5500 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány van erről.

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád, és Rozsnyay Mátyas gyógyszerésztárában Arad, Zombory János gyógyszerésztára a Szentháromsághoz Uj-Szt. Anna, Szokoly Sándor Iris gyógyszerésztára Lipppa, Teffert Károly gyógyszerésztára Elek, Krausz Imér gyógyszerésztára Újgyőr, Vojtek és Weisz drogeriája Arad, Adler gyógytárban, M. Pécskán. 3392

Teljes gyakorlattal bíró

ügyvédjelölt,

ki a román nyelvet tökéletesen bírja, előnyös feltételek mellett irodámban

azonnali alkalmazást nyerhet.

Ajánlatok

Dr. Márkus Mihály

ügyvéd, Gyulán cimezendők. 18

Leltárunk folyamán

az összes karácsonyi ocasióból visszamaradt maradékok, egyes, a kirakalban megsérült áruk rendkívül olcsón kerülnek eladásra.

Leltári áron alól

nagymennyiségű egyes abroszok, szalvéták, törülközők és konyha ruhák.

Rosenblüh H. és Társa

Arad, Szabadság-tér.

391

APRO HIRDETÉSEK.

„Molett asszonynak“

levele van jelzett helyen. 115

Gép- és gyorsírónt

keres helybeli részvénytársaság azonnali belépésre. Ki a német nyelvben kellő jártassággal bír, előnyben részesül. Ajánlatot a kiadóhivatal „Szorgalmas“ jelige alatt továbbít. 118

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne“. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Magusz I. és Fia könyvkereskedésében. Arad, Weitzer János-u. 201

Vidéki

fogyasztási szövetkezet fűszer-, vas- és rövidáru szakmában teljes szakképzettséggel bíró, kaucióképes román nyelvet bíró keresztény üzletvezetőt keres. Ajánlatokat e lap kiadóhivatala „Szakképzett“ jelige alatt továbbít. 3741

Gyakornok

azonnali belépés mellett irodámban felvétetik. Nemess Géza gabonakereskedő. 98

Kiadó

egy fizethelyiség Kossuth-utca 3. alatt. 88

Ügyes keresztény segéd

ki a fűszer, vas és rövidáru szakmában jártas, vidéki fogyasztási szövetkezetbe azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatokat „Ügyes“ jelige alatt továbbít a lap kiadóhivatala. 3785

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott tanuló fiú és leány alkalmazást nyer. 3161

Főlerakat Vojtek és Weisz cég-nél Aradon. 5779

Szövet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk remek választékban

Hoffmann Sándor

vezető 1901

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

POROSZ KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46.

3676

Telefon 46.

Valódi OROSZ ÉS CHINAI TEÁK.

Legfinomabb

1331

ANGOL RUMOK.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

— Városi és megyei telefon szám 455. —

ARADI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR.

Meghívás

az „Aradi Első Takarékpénztár“

részvényeseinek

vasárnap, 1909. évi január hó 24-én délelőtt 10 órakor az intézet üléstermében

(Atzél Péter-utca 1. szám) tartandó

68-ik rendes évi közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Elnöki intézkedés az alapszabályok 27. § a értelmében.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1908. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Az alapszabályok 29. §-ának rendelkezése szerint:
  - a) a társulati elnöknek,
  - b) 6 igazgatónak,
  - c) 3 felügyelő bizottsági rendes és egy póttagnak,
  - d) 16 bíráló-bizottsági tagnak és
  - e) 28 igazgató-választmányi tagnak három évre történendő megválasztása.
4. Netaláni indítványok. (Alapszabályok 23. § a)

Az alapszabályok 16. §-ának értelmében szavazati joggal bíró t. c. részvényesek, valamint ezek alapszabályszerű képviselői felkéretnek, hogy részvényeiket, vagy az ezekről szóló köz- vagy hitelintézeti letéti igazolványaikat, a képviselők pedig onkivül meghatalmazásaikat 1909. évi január hó 23-ig az intézeti főpénztárnál nyerendő elismervény ellenében letéte-
benyezni sziveskedjeek.

Aradon, 1909. évi január hó 4-én.

Az igazgatóság.